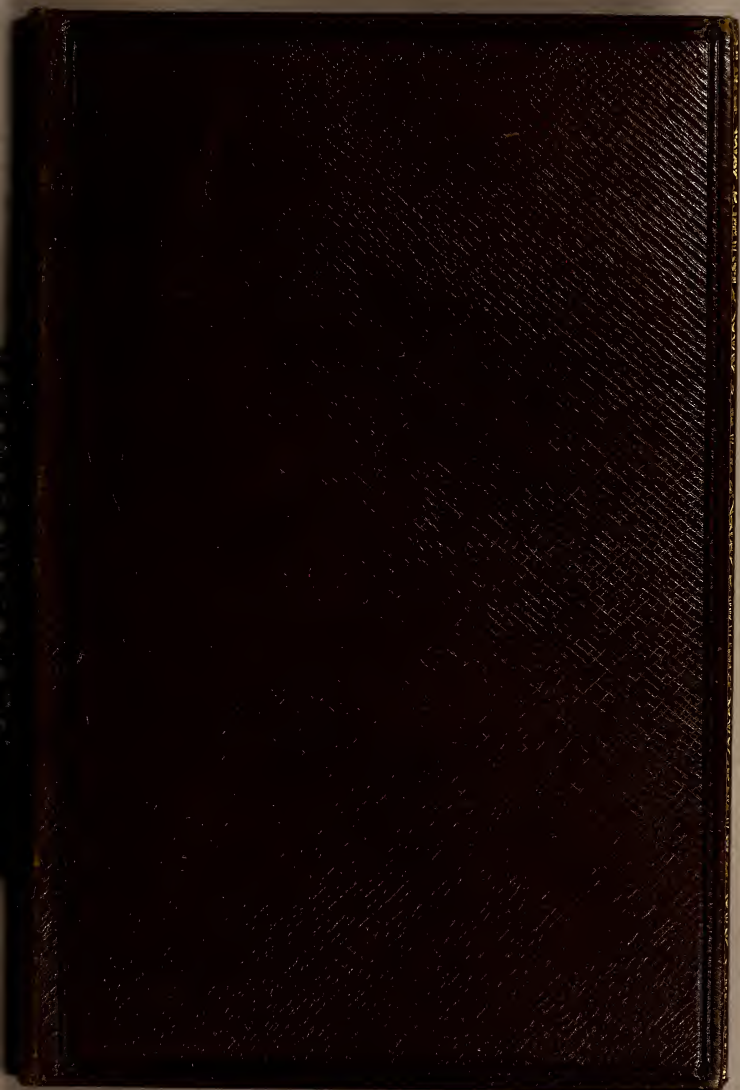
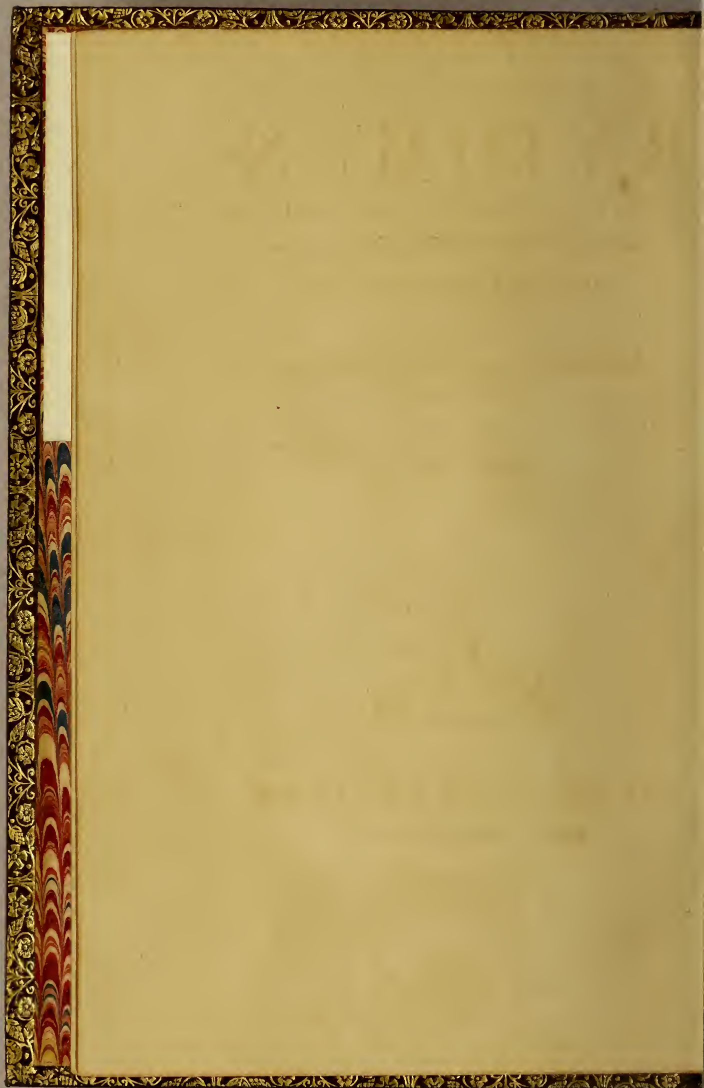

AUCTOR PRETIOSA FACIT

GAUDEO

7. 59½

RVDIMENTORVM COSMOGRAPHICORVM

rum Ioan. Honteri Coronensis libri III cum tabellis Geographicis elegantißimis.

De uariarum rerum nomenclaturis per classes, liber I.

TIGVRI APVD FROSCHOuerum. Anno, M. D. LII.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Ioannis Honteri Coronensis Liber I.

Oelorū partes, stellas cum flatibus, urbes,
Regnaq́; cum populis, sparsas & in æquore terras,
Montesq́; & fluuios, iunctisq́; animalia plantis:
Officia ac sectas uarias, operumq́; labores,
Morborumq́; simul species & nomina dicam.
Mundus in æthereum, qui desuper imminet orbi,
Inq́; elementorum duplicatur corpora primum.
Aethereus duplices sphærarum continet orbes,
Fixaq́; cum septem stellis errantibus astra.
Maiores cycli, qui mundum partibus æquis
Distribuunt, ut signifer æquatorq́; feruntur:
Quemq́; dies medius designat, & imus horizon,
Lacteus, ac duo qui ducuntur ab axe coluri.
Zodiacus primum bissenis undiq; signis
Conspicuus, tropicum attingens obliquus utrunq;,
A summo cancrum, capricornum cernit ab imo.
At qui signiferum rectus secat, inq́; priori
Lanigeri libræq́; gradu lucem æquat & umbras,
Aequator, media in mundi regione locatur.

Qui paribus ſpacijs occaſum cernit & ortum
Circulus, & gemino concurrit ſemper in axe:
Diſcernitq́; diem, uariatq́; meſembrinus orbem.
Hinc medium ſphæræ ſuperum diſtinguit ab imo
Alter, & is cœli primum terræq́; ſupremum
Coniungens, fertur (quia uiſum finit) horizon.
Lacteus hinc ſequitur candore notabilis ipſo,
Qui ſolus cœlo ſpectatur nocte ſereno,
Tranſuerſusq́; diu geminum prætermeat axem.
Mox bini ſubeunt, qui quattuor anté relatos,
Seq́; ſecant, gemino coëuntes cardine mundi,
Tempora qui ſignant anni, cœlumq́; per aſtra,
Quattuor in partes diuiſum menſibus æquis.
Hinc alios numerant prædictis orbe minores,
Qui per inæquales diducunt ſidera partes.
Circulus ad boream complectitur Arcton, & intus
Sidera concludit liquidum fugientia pontum.
Alter ad æſtiui defixus ſidera Cancri,
Solſtitio longum cogit decedere Solem.
Tertius hunc ultra Brumalis nomine dictus,
Quo noctem tropico ſol porrigit in capricorno.
Vnus ab his ſupereſt extremo proximus axi,
Quem terris preſſum notius deſcribit horizon.
Hisq́; parallelis zonis tibi quinq́; profundum

Diuiditur

Diuiditur cœlum, totidemq́; plagæ orbe premuntur,
Quarum quæ media est, uix est habitabilis æstu,
Nix tegit alta duas, totidem inter utranq; locatæ
Temperiem retinent mista cum frigore flamma.
Hanc nos incolimus, contraq́; antichthones illam.
Nec dubium antipodes multis consistere terræ
Partibus, ad centrum directis undiq; plantis.
Puncta duo cœlum in paruos ubi uoluitur orbes,
Constituêre polos, geminoq́; à cardine mundi
Per centrum terræ tenuis deducitur axis.
Signifer hinc bissex obliquat sidera, quorum
Sex uidet ad boream, sex æquidialis ad austrum.
Terdenis gradibus signum distinguitur unum,
Bis tricena, gradus memoratur habere minuta.
Atqui signorum uaria est natura genusq́;,
Mascula sunt, aries, gemini, leo, libra, sagitta,
Fusor aquæ, iunctumq́; simul sortita calorem.
At sibi fœmineam consciscunt frigida sortem,
Bos, cancer, uirgo, capricornus, scorpio, pisces.
Frigida sunt nocti, sed mascula sacra diei.
Ipsa quoq; his anni uariantur tempora signis,
Nanq; aries, taurus, gemini, sunt sidera ueris:
Aestatem cancer, leo trux cum uirgine complent:
Scorpius autumnum, & duplici cum lance sagitta:

Inde hyemem pisces, capricornus, aquarius addunt.
Restat adhuc eadem ternis proportio signis:
Ignea triplicitas aries, feruens leo, Chiron:
Terrea sed taurus, uirgo & capricornus habentur:
Aëream sortem chelæ, urniger atq; gemelli:
Scorpius appropriat, piscesq́; & cancer aquosam.
Deniq; cum uegetet communis corpora uirtus,
Singula membra tamen quoduis sibi uendicat astrum:
Quippe aries capiti, taurus ceruicibus hæret,
Brachia sub geminis censemur, pectora cancro.
Sorte regit scapulas leo, uentrem atq; ilia uirgo,
Libra tenet lumbos, & scorpius inguine regnat,
Arcitenens femori, genibus capricornus amatur,
Cruraq́; fusor aquæ reficit, uestigia pisces.
Et quoniam uariæ currentes ordine stellæ
Corporis æquales spacio, similesq́; colore,
Haud internosci poterant, solertia sparsas
Struxit in effigiem & uariarum membra ferarum,
Imposuitq́; simul iunctis cognomina stellis.
Ad boream geminas ingens Draco diuidit Arctos.
Hinc subit Arctophylax pariterq́; Corona, Lyræq́;
Proximus Engona sis: post hunc ophiuchus & Anguis.
Mox Aquila & Telum surgunt, & lactea Cygni
Sidera; Pegasus hinc sequitur Delphina, simulq́;

Andromede, Cepheusq́; & Caßiopea parentes,
Armatusq́; gener Peseus: circum ora Medusæ
Horrida, Deltoton simul Heniochusq́; feruntur,
Hinc Aries, taurus, gemini, cancer, leo, uirgo,
Libraq́; scorpius, arcitenens, caper, hydria, pisces.
Cetus & Eridanus post hæc uertuntur ad austrum,
Orionq́; premens Leporem. Procyonq́; refulgens,
Inde Canis maior stellataq́; cernitur Argo,
Perq́; trium loca signorum se porrigit Hydra,
Craterem dorso gestans, Coruumq́; loquacem.
Hic Fera Centauro resupina tenetur, at ultra
Thuribulum, notiæ Piscis fugit astra Coronæ.
Sunt etiam propriæ dictorum sidera partes:
Pleiades in dorso tauri sex esse feruntur,
Fronte sedent Hyades, fundendis imbribus aptæ.
Inde Propus pedibus geminorum præuia, sed quæ
In cancro nubem referunt, Præsepe uocantur,
Moxq́; duo circum Præsepe feruntur Aselli.
Regia stella nitet generosi in corde leonis,
Virginis in summa gestatur Spica sinistra,
Sed Protrygeta subit prope dextram uirginis alam,
Quattuor in dextra quæ conspiciuntur aquari,
Vrnam: at quæ pisces connectunt, Vincula dicunt.
Nodus inest Vinclo: pedibus subiecta Bootæ

Arcturi stella insequitur Plaustrumq; Bouesq;.
Postremas Helices stellas: humeroq; sinistro
Heniochi residet sidus pluuiale Capellæ,
Inq; manu læua geminus discernitur Hœdus.
Ast argo in summa micat inclyta stella Canopi.
Sirius inde Canis fixus maioris in ore.
Hinc tibi per medium septem decliue feruntur,
Saturnus, Sol, Luna, Venus, Mars, Iupiter, Hermes
Fixa quidem toto circumuoluuntur olympo
Sidera, sed proprios retinent errantia motus:
Semper enim currunt fixis contraria stellis,
Atq; domos habitant bissena per astra, suasq;
Exercent illic proprio quisq; ordine uires.
Luna tenet cancrum, geminos cum uirginis astro
Mercurius, tauro & chelis Venus ipsa quiescit.
Feruidus inde leo Soli, sed scorpius ardens
Atq; aries Marti cedunt: hinc piscis uterq;
Centaurusq; Iouem, Saturnum fusor aquarum
Rectorem agnoscit, simul ægocerotis & astrum.
At planetarum in rapidis distantia signis,
Dicitur aspectus, quo se impediuntq; iuuantq;.
Cum duo planetæ alterutris distare uidentur
Sextam signiferi partem, uel per duo signa,
Aspectus fertur sexangulus: at tria quartam

Zodiaci partem cum ſtant per ſigna planetæ,
Conſpicitur facies quadrangula: tertia ſed pars
Signiferi, reddit per quattuor aſtra trigonum.
Deniq; per mediam contraria ſidera partem
Eminus aſpectum ſoliti firmare planetæ:
Ac certis ſpacijs concurrere rurſus eodem
In ſigno, quoties ſuperi obſcurantur ab imis.
Sunt etiam aduerſa gemini ſe parte ſecantes
Orbes, quos faciunt Solis Lunæq; meatus:
Sectio qua Phœbe gelidas aſcendit ad arctos,
Hæc eadem caput eſt: ſed & altera cauda draconis,
Quà Luna imbriferum curſu deſcendit ad auſtrum.
Accipe quo ſpacio perluſtrent ſigna planetæ:
Saturnus curſum duodena per aſtra rotatum
Motu retrogrado terdenis conficit annis.
Biſſenisq; Iouis biſſena perambulat aſtra
Sidus: at ipſe duos graditur Mars amplius annos.
Sol in ſe ſua per ueſtigia colligit annum.
Signa Venus, dubiusq; anno minus amplius Hermes,
Sed bis quindenis percurrit Luna diebus.
Hinc ortum triplicem nobis poſuere priores,
Quo ſtellæ aſcendunt, obituq; ſub æquora pergunt.
Coſmicus exorto ſtellas cum ſole reducit,
Cum ſimul aduerſæ tingunt ſe Tethyos undis.

Occiduo Chronicus surgentes cernit horizon
Sole, & in opposita stellas regione cadentes.
Quin ubi Phœbus equis summo procul axe receßit,
Incipiunt stellæ sensim apparere minores.
Mox cum sol propior flammis opera omnia lustrat,
Astra polo fugiunt, quorum simul agmina cogit
Lucifer & cœli statione nouißimus exit.
Vt stellæ in longum primo distare uidentur
Arietis à puncto, sic has ecliptica monstrat
Linea signiferi in latum ceßisse. Per axem
Et fortunatas quæ transit linea terras,
Inde quidem trahitur distantia longa locorum.
Sed spacium latum est, quod ab æquatore recedit,
Atq; poli gradibus respondet ubiq; leuati.
Declinat sidus, cum distat ab æquidiali.
Eleuat, ex imo quod in altum mittit horizon.
Messembrinorum quiuis semisse recepto,
Quindeniue gradus, respondent protinus horæ
Vnius spacio: sex & triginta feruntur:
Quisq; gradus denos retinet: quantoq; recedit
Longius à medio noctes æquante diesq;
Orbe, magis coiens geminum decrescit ad axem,
Aestiuosq; dies numerosis explicat horis.
At gradus in longam, sub cyclo scilicet æquo:

In latum, stadijs respondet ubiq; locorum
Quingentis, quorum spacia hæc tibi carmina signant,
(Quattuor ex granis digitus formabitur unus.
Est quater in palmo digitus, quater in pede palmus:
Quinq; pedes passum faciunt, passus quoq; centum
Quinq; & uiceni stadium dant: sed miliare
Octo dabunt stadia, & duplatum dat tibi leucam.)
Milleq; bis decies passus nunc iura diurnum
Constituêre uiæ spacium: miliaria forte
Quattuor, exiguóue minus nostratia reddunt.
Inferior mundus tellure & aqua, aëre & igne,
Dicitur ex primis rerum consistere causis:
Ex quibus aßiduis uicibus modò cuncta creantur,
In quæ iterum, quicquid natum est, natura resoluit.
Aëris æthereo uis est stabilita sub igne,
Quæ sibi dißimilis triplici regione notatur,
Summa calet, media est gelidißima, proxima utrunq;
Aestatem ac frigus diuerso tempore sentit.
Quippe uapor duplex ascendit in aëra, primus
Crassus & humidior propria grauitate tenetur:
Aridus atq; calens sine pondere prosilit alter.
Ex humente quidem concrescere sæpe feruntur
Hybernæq; niues, matutinæq; pruinæ,
Largior & craßis descendens nubibus imber,

Roresq́; nebulæq́;, & mista grandine nimbi.
E sicco alterna generantur sorte uapore,
Fulgura cum tonitru, rapidi cum fulmine uenti.
Nomina uentorum posthac patriamq́; docebo:
Quattuor oppositis ueniunt è partibus orbis,
Quos circum uarij dextra læuaq́; feruntur,
Impelluntq́; leues aduersis flatibus auras.
Frigidus à summo descendit Aparctias axe,
Circius ad zephyrum, Boreas hunc cingit ad ortum.
Auster ab aduerso pluuias inducit olympo,
Ab Lybe qui dictum, dictum quoq; spectat ab Euro.
Insuper & uerno flat Subsolanus ab ortu,
Solstitium huic sociat retrahentem nubila uentum,
Brumalesq́; tropæ uiolentum flatibus Eurum.
Occiduo Zephyrus de cardine spirat, at ipsum
Africus hyberno contingit sole cadente,
Ac simul Argestes æstiuo solstitiali.
Tempus & ad solidam propius descendere terram,
Quæ centro in medio penitus firmata quiescit.
At circum roseis sol uectus ubiq; quadrigis,
Exortu lucem, discessu procreat umbram.
Eclipsimq́; facit, si quando corpora lunæ
Obiectu terræ radijs intacta relinquit.
Oppositisq́; leuem pingit sub nubibus Irim.

Nec

Nec dum etiam solitas diuersis mensibus anni
Continuare uices, uariasq́; nouare locorum
Perpetuo cessat motus discrimine formas.
Longa parallelis est subdita terra duobus,
Vnde dies mediam ab reliqua distinguitur horam:
Climaq́; in oppositis memoratur partibus orbis.
Atq; hinc per Meroën, per niloticamq́; Syenen,
Et per Alexandri, rhodij quoq; Appollinis urbes,
Perq́; Hellespontum atq; Borysthenis ostia currunt,
Riphæasq́; arces, quibus additur ultima Thule.
Inde per antithesim contraria climata longas
Imparibus spacijs uariant noctesq́; diesq́;.
Quinetiam tellus uaria ratione uocatur,
Insula, continuum simul & peninsula, & isthmus.
Aequoreos itidem fluctus, quibus abditus orbis,
Oceanum appellant, pelagusq́; sinumq́; fretumq́;.

RVDIMENTORVM COS- mographicorum Liber II.

NVnc quoque terrarum triplices percurrere partes,
Europæ, pariterq; Asiæ, Libyæq; calentis
Aggrediar, priscis miscens noua nomina regnis.
Nanq; uelut rerum cursus sub sole per orbem
Incertis uicibus nunc huc, nunc fluctuat illuc,
Nec retinere ualet stabilem per secula sortem.
Sic olim indigenis bello, fame, peste fugatis,
Nomina sæpe nouis sunt commutata colonis.
Finibus Europæ clauduntur Iberica regna,
Quæ prima oceanum spectant, solemq; cadentem.
Hinc sursum uersus borealia littora Galli,
Germaniq; tenenet, & gentes Sauromatarum,
Quæ Scythiam partim contingunt solis ab ortu:
At Scythiam Thraces opibus belloq; superbi,
Et Macedum quondam clarissima regna sequuntur.
Græcia dehinc notium longe procurrit ad axem,
Cui Peloponnesus bimari coniungitur Isthmo.
Hinc procul ionios exceptans margine fluctus
Adrias, Illyricis Italos seiungit ab aruis.
Europæ medium Dacorum regna tenent: mox

Pannoniæ

Pannoniæ tellus uicinis iuncta Polonis,
Vndiq; terrificis premitur nimis obuia bellis.
Principioq; triplex Hispania continet urbes,
Bætica quas posuit, quæ nunc Granata uocatur:
Quasq; Tagus spectat per Lusitanica regna,
Quæ modo Castiliæ mutato nomine tellus,
Galliciæ simul & Portugallensis habetur.
Et quas præcipiti cursu pertransit Iberus,
Qui per Nauarram tarraconensia rura
Obliquus fugiens, pelagi coniungitur undis.
Corduba principio præpollet, & Ispalis urbes,
Priscaq; Tartessus, Paxiulia, Compostella,
Hinc & Vlyßippo simul & Salmantica, moxq;
Illipulæ magnæ & geminæ Carthaginis arces.
Toletum, infelixq; olim Numantia, Burgis,
Mœniaq; Emeritæ, & Gallis uicina Gerunda:
Tum Pompeiopolisq; Augustaq; cæsaris, atq;
Tarraco quæ nomen citimo dedit inclyta regno.
His iungas ueterem cum Barchinone Saguntum,
Dertosamq;, urbemq; Valentis nomine dictam,
Ac plures alias, ubi non obscura feruntur
Flumina, & hesperio recludunt ostia ponto,
Bætis, Anas, Doriæq; simul Miniiq; fluenta,
Et Tagus auriferis paßim fœcundus arenis,

Hic Sacrum, Nerium, promontoriumq́; Trileuce
Oceano incumbunt: pelago Scombraria, Calpe,
Quæ sociam spectat trans æquora stricta columnam.
Gallica Pyrene sublimi uertice regna
Hispanis terris discernit solis ab ortu,
Quattuor in partes diuisa: Aquitania prima est,
Celtica quam sequitur: sed Belgica Narbonensem
Desuper arctois submotam spectat ab oris.
Has nunc alternis uicibus tenuere minores,
Gasconij Turonensesq́; nouiq́; Britanni,
Normandi, Franci, Burbonenses & Auerni,
Picardi Flandriq́;, Hanones ditesq́; Brabanti,
Campaniq́;, & quos Burgundia prisca Sabaudis,
Ac Delphinatus pariterq́; Prouincia iungunt.
Verum Aquitanorum celebres memorabimus urbes:
Primaq́; Burdegala est, post hanc Genebumq́; tenetur,
Et Turonensis tellus, & Auaricon, Andes.
Lutetiam inde colunt, & lugdunensia Celtæ
Mœnia, sed cessit Rotomagus in ordine Belgis,
Et Gandauorum populi, ciuesq́; Louani.
Tullion hinc Lotharingorum atq; metensia rura
Intermixta manent germanis undiq; terris.
Cis Rhodanum Auenion iacet, Allobrogumq́; Vienna:
Mox Arelas Geneuæq; lacus, Visontion, atq;

Maßilia

Maßilia externis quondam constructa colonis.
Vlterior Narbo, Mons pessulus atq; Tolosa.
Sequana post Mosam, Ligeris, fluuiusq; Garumna,
Oceani repetunt diuersa per ostia fluctus.
In medium pelagus concordi fluminis alueo
Ipse Araris Rhodanusq; Isara atq; Druentia currunt.
Germanas etiam terras prope flumina Rheni,
Atq; alias alio iungam sub sole iacentes.
Occiduas partes gens martia Germanorum
Heluetij, simul & Vasti colit incola regni:
Moxq; Sicambrorum populi, cultiq; Bataui.
Cimbrica cum Frisijs Septem subiecta trioni
Chersonnesus habet Pomeranos proxima saltus.
Slesia sed roseos solis consurgit ad ortus.
Inde Morauorum transgressus rura uidebis
Austriacos colles & campos uitibus aptos.
At Styriæ scopuli, rarisq; Carinthia campis
Australes, tangunt Athesina cacumina: moxq;
Heluetiæ summis æquandæ nubibus alpes,
Quattuor in partes aliò currentia fundunt
Flumina, Danubium, Rhenum, Rhodanumq; Padumq;.
Interiora tenent diuersis Teutones arua
Nominibus, iuxta Hercyniam cultißima syluam
Rhœtia Vindelicos Virtembergensibus agris

Diuidit: Alſaciam poſt hos Franconia iungit
Heſſorum populis: quin & Turingia Miſnæ
Saxonas ac Marchos ſociat, ſed Norica tangit
Oppida, continuis munita Boëmia ſyluis.
Trans Rhenum celebris Conſtantia prima tenetur,
Mox Baſilea, ſimulq; Argentinenſia rura.
Treueris inde uetus Maguntinenſibus aruis
Iungit Aquiſgranum, Agrippinenſesq; colonos.
Geldria, Traiectum pariterq; Antuerpia magno
Vicinæ oceano, cis Rhenum plurima paßim
Oppida reſpiciunt Fryſiorum ac Veſtfala rura.
Lipſia Brunſuigam gelidas hinc ſpectat ad arctos,
Caßiliam ad zephyrum, diſiunctos rurſus ad amnes
Hinc atq; hinc geminam Francfurti diſpicit urbem.
Aſt Erfordenſi ſuccedit proxima tractu
Herbipolis, ſimul & uicinior Vlma Tubingæ.
Norica metropolis poſt has, & Praga ſequuntur,
Breslaq; Lubecumq; ac Vittemberga: ſed ultra
Danubium, tepidoq; habitata propinquius auſtro,
Grecia, Villacumq;, Oeniq; cacumina pontis.
Hisq; Salisburgam ſocies, pulchramq; Viennam,
Cumq; Ratiſpona Monachum: dehinc Vindelicorum
Auguſtam placet, & Patauinas addere ripas.
His quoq; largiflui fontes miſcentur & amnes:

Ad

Ad boream currunt Amasus, Visurgis & Albis,
Rhenus, & hinc Odera, ac popularis utriq; Sueuas.
Danubius reliquos secum deducit ad ortum.
At nunc Sarmaticos campos Scythiamq; niualem
Cis Tanaim fluuium & Mæotidis ampla paludis
Aequora, sub stellis geminæ lustrabimus Vrsæ.
Hanc terram primum ueteres coluere Agathyrsi,
Et cum Thyssagetis Nomades, rigidiq; Georgi,
Quin & Hamaxobij plaustris sine sede uagantes,
Basternæq;, Getæq;, sagittiferiq; Geloni.
Insuper Euxino propior gens Taurica ponto,
Taurica supra alias quondam sæuissima gentes:
Sed cultus terræ postremis mitior annis
Contigit. Hesperiam partem, zephyrisq; propinquam
Nunc propria duplices retinent ditione Poloni,
Et quæ Sarmatico coniuncta est Prussia ponto.
At Massouitas simul & Samogitia rura,
Ab boream accliui sequitur Liuonia tractu.
Nec procul hippophagis affinis Russia Moschis,
Iunctaq; Lithuanos tangit Podolia saltus.
Est etiam extremo quædam sub cardine tellus,
Ac Noriuegorum glaciali proxima ponto
Littora & indomitis contermina Suetia Gottis,
Scanorumq; rigens arctoo frigore tractus.

Sed tamen & cœlo propiora fruuntur iniquo
Oppida, Riphæis nimis infestata pruinis.
Atq; ideo raræ indigenis cultoribus urbes,
Quas inter celebris Posnania prima Plocenses
Dantiscosq́; pari discernit limite campos.
Inde Toronensi Mons regius additur urbi,
Moxq́; propinqua Rigæ Marieburgensibus agris
Littora, Sarmaticiq́; caput Cracouia regni:
Quin & Lublinæ sociata Premislia terræ,
Vilna quoq;, & propior Leoburga tepentibus austris.
Istula præterea, liquidiq́; Borysthenis unda.
Pluraq́; per Scythicas currunt sine nomine terras
Flumina, stagnantesq́; augent remorata paludes.
Sed iam tempus erit propiores uisere partes,
Pannoniam Illyriamq́; simul, Thracenq́; cruenti
Mauortis patriam, nimium nimiumq́; propinquos
Dalmatiæ fines, uastatamq́; undiq; Bosnam.
Mysorum inde solum, Dacorumq́; oppida : quæ nunc
Moldauiq; tenent, transalpiniq; Valachi.
Et quæ carpathio septem circundedit arces
Vertice, bulgaricis modò Transyluania terris
Haud multum disclusa. Sed enumerabimus urbes:
Regia Budensis prima est, mox Agria, post quam
Cremniciæ montes, Posonensiaq; arua sequuntur,

Et

Et cum Strigonicis Cassouia prisca colonis.
His quoq; Bellogradum, & regalem iungimus Albam,
Emporiumq; simul Varadini, atq; alta Cibini
Mœnia, præcipitiq; sitam sub monte Coronam,
Quam primam Europæ Christi documenta sequentem
Sol oriens radijs lustrat propioribus urbem.
Mox Adrianopolis Sophiæ uicinior aruis,
Nicopolisq; triplex iacet, & Selymbria, Varna:
Inde Liburnorum Scardona, simulq; Ragusi,
Quæq; tenent Ponti Byzantia littora fauces.
Quid memorem Anchialonq;, Heracleamq;, Perinthũq;
Abderamq; Maroneamq; & Olynthon & Aenon,
Callipolimq;, & quæ sociant freta Seston Abydo,
Atq; alias, quarum iam nil nisi nomina restant?
Imò etiam patrijs nunc uix hæremus in oris.
Non tamen antiqui desunt regionibus amnes.
Danubius secum defert Oenumq; Lycumq;,
Germanos fluuios: sed aquæ septemplicis Istri
Nomine mutato decliuibus undiq; ripis
Præcipitem Drauum ac Sauum, placidumq; Tibiscum,
Et patrium simul in Pontum comitantur Aluthum.
Strymonis Aegæo, Neßiq; Hebriq; fluenta
Miscentur pelago. Montes quoq; partibus illis,
Ismarus & Rhodope, coniunctusq; Orbelus Hæmo,

Et qui Dalmaticis late discernit ab oris
Rascenses populos sinuoso uertice Scardus.
Vlterior Macedum tellus, quondam inclyta regna,
Continet Albanos, mox Paeonas atq; Pelasgos
Aemathiae campos quoq;, Mygdoniaeq; recessus.
Has prope Thessalicis Magnesia iungitur agris.
Doris item spectat Locrensia rura, sed ultrà
Proximat Aonijs Phocensis & attica tellus.
Trans Isthmum Aetoli simul & uicinus Acarnan,
Epirusq; iacet, uarijs distincta colonis.
Atq; haec prisca quidem, nunc Turcia tota uocatur,
Helladis at uix dum uestigia parua supersunt.
Quin igitur ueteres potius celebrabimus urbes:
Primaq; Dyrrachiū est, urbisq; ab Apolline dictae
Moenia, Pieriaeq; domus gratißima Musis.
Hinc Hypatae Phthiaeq; & Larissaea sequuntur
Oppida, mox & Opûs, & Pella insignis alumnis,
Et quae prima fidem nostrum diffudit in orbem,
Amphipolisq; simul, necnon Berroea Philippiq;,
Et Thebae Baccho celebres, & Apolline Delphi.
Aulidis hinc portus, Megara & cerealis Eleusis,
Tum proprium diuae cognomen & urbis Athenae.
His quoq; Naupactum, Anticyram & Calydonia rura,
Leucadaq; Ambraciamq; simul, glandisq; fer acem

Dodonam

Dodonam & celsam Buthroti iungimus urbem.
Per Macedum fines pelagi petit Axius undas:
Nec procul & Chabrius rapidiq; Haliacmonis amnis,
Peneusq; fluens medius per Thessala Tempe:
Sperchij Ismeniq; uadum, Cephisus & acer
Ilissus, crebrasq; urgens Achelous arenas.
Quinetiam uarij celebrantur in Hellade montes:
Pelius, Othrys, Athos, & fato nobilis Oeta
Herculis, & bijugo Parnaßi uertice colles:
Virgineusq; Helicon, natusq; ad sacra Cithæron,
Ossaq; cum Pindo, maiorq; ambobus Olympus.
Hinc spectant Adriæ prærupta Ceraunia fluctus,
Sunion Aegæum. Sed uastas carmine terras
Helladis emensi, bimarem transibimus isthmum.
Ac simul argolicas & achæidas atq; Laconum,
Et Peloponnesi reliquas per littora gentes,
Vrbibus ex proprijs dictas lustremus, & intus
Arcadas antiquos: quibus adijcientur & urbes,
Argosq; Sparteq;, agamamnoniæq; Mycenæ:
Mox Epidaurus adest, & nobilis ære Corinthus,
Olenus & Sicyon, Patræq; humilesq; Cleonæ.
Gythion ac Trœzen, Messene, notaq; Lerne,
Inde Methona, Pylus. Pisarum atq; Elidis urbes,
Mantineæ, Tegeæ, Megalipoleosq; coloni.

Inachus Argolicos campos, Aſopus Achiuos,
Eurotas cultus Lacedæmonis irrigat agros:
Nec procul Alpheus lapſus ſubter mare, qui poſt
Ore Arethuſa tuo ſiculis confunditur undis.
Arcadiam illuſtres incingunt uniq; montes,
Menala, Taygetus, Pholoë ac Stymphalides umbræ,
Et cum Cylleno gelidi pincta Lycei.
In mare Spiræum tendit, Maleæq; furentis
Aeſtus, & Acritas ac Tænarus oſtia Ditis.
Heſperios procul hinc tractus, atq; itala regna
Incingit mare quod ſuprà, quodq; alluit infra:
Sed mediam duplices ſecat Appenninus utrinq;
Auſoniam in partes. Adriam littusq; ſiniſtrum
Cum Carnis Venetiq; colunt, Galliq; togati,
Vmbri Picentesq; uiri, Priſciq; Sabini,
Pelignosq; ſequens Frentanus & Appulus agros.
Hic ſalentini calabriq; per oppida campi,
Magnaq; in auſonijs habitatur Græcia terris.
Brucia Lucanos tyrreno littore primos,
Et Campanorum lætos circum æquora colles,
Volſcorumq; domos ſpectat, ueteresq; Latinos,
Hinc Ligurum populos, Hetruſcorumq; penates,
Inſubriumq; agros, ſpacioſasq; inſuper urbes:
Quæq; tenent Veneti munita palatia ciues,

Et

Et Mutinæ Patauiq́; arces, ditisq́; Rauennæ.
Histrorum inde iacent Tergeste, Aquileia tractu:
Vltra Ancona mari spectata, Bononia campis,
Mox & Ariminon & Ferraria, Nursia, Sulmo,
Sipuntum atq; Amiterna domus, Venusinaq́; rura,
Brundusium, Hydruntūq́;, propinquaq́; tecta Crotonis.
Inde Tarentinæ Metapontum iungimus urbi,
Rhegion ac Locros, biferiq́; rosaria Pæsti,
Sirenum scopulos, promontoriumq́; Mineruæ,
Surrentum, Capuam atq; altum Præneste, Salernum,
Parthenopesq́; arcem, & Cumeæ templa Sibyllæ,
Nuceriæ & Nolæ Beneuentanosq́; colonos,
Antiphatæq́; domum, & circeæ littora terræ.
Mox Caieta iacet, Sinuessaq́;, Tybur, Aquinum,
Ardeaq́;, & rerum quondam pulcherrima Roma.
Roma caput mundi: Perusinaq́; rura sequuntur,
Et Florentinis immissus mœnibus Arnus.
Nec Mediulani pulchram reticebimus arcem,
Dertonam Ticinumq́; simul, Genuamq́; superbam,
Tridentum Pisamq́; urbem, ueteremq́; Cremonam,
Mantua quam sequitur, Verona, Placentia, Parma,
Atq; aliæ plures, quas præterlabitur amnis
Eridanus, post hunc Rubicon præcepsq́; Timauus:
Hinc Tifernus, & Hirpinus è montibus ortus

Aufidus: ac Tuſcum qui deuoluuntur in æquor,
Vulturnusq́; celer, Silari Sarniq́; fluenta,
Cuiq́; fuit rerum conceſſa potentia, Tybris.
Sed quis finis erit, ſi proſequar omnia uerbis
Oppida & apricos colles, ſyluasq́; lacusq́;,
Fluminaq́; & campos, ſinuoſosq́; undiq; portus?
Omnia ſunt fama totum uulgata per orbem.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber III.

HActenus Europæ luſtratis ordine regnis,
Et procul hinc uentis immenſa per æquora uecti,
Tandem Aſiæ magnæ populos uideamus & urbes.
Hanc late triplici contingens littore uaſtus
Alluit oceanus. Zephyris obuerſa tenetur
Inclyta Syrorum tellus, Aſiæq́; minoris
Portio, & antiquo notiſsima carmine Colchis.
Tum uariæ gentes paſsim deſerta Scytharum,
Mox etiam tenui felices uellere Seres,
Tartariciq́; tenent borealia rura coloni.
Hinc oriens Scythiam trans celſum ſpectat Imaum,
Regnaq́; trans latum quæ reſtant indica Gangem.
Quinetiam interior longe procurrit ad auſtrum
India, Carmanisq́; propinqua Gedroſia terris.

Perſidis

Perſidis inde ſolum ſequitur, chaldæaq; regna,
Totaq; thuriferis Panchaia pinguis arenis.
Multæ intus gentes celebres, populiq; potentes
Terrarum uarios ſparſim tenuere receſſus.
Sed nos iam Syriæ pennis aduerſa fauoni
Littoraq;, & terram luſtremus melle fluentem.
Prima Palæſtinam Sirbonidis alluit unda,
Mox & oliuiferis Iudææ collibus, illinc
Phœniſſas pariter gentes, Apamenaq; rura,
Verum hinc palmiferam prorſus ſociabis Idumen.
At Galilæorum ſpacioſo limite fines
Latifluus Iordan ſcindit Trachonitidis aruis.
Interiusq; ſolum bis quinis urbibus aptum,
Hinc Cœlen ſyriam, hinc Caſiotidis aſpicit agros:
Inſuper & mediam concludunt flumine terram
Tigris & Euphrates, qui per Babylonica lapſi
Mœnia, uoluuntur ſinuoſum in Perſidis æquor.
Sunt etiam egregiæ dictis regionibus urbes,
Aſcalo & Antipatris, pariterq; Azotia rura,
Et Samaritanis habitata Sebaſta colonis.
His ſacram Solymorum ædem, Gazamq; potentem,
Cæſaream duplicem, & priſcam iungemus Ioppen,
Cum Sidone Tyrum celebrem, & Ptolemaidis urbem,
Beryton ac Tripolin, Myriandron, Laodiceam,

Tiberij, atq; alias Galilaei littoris arces,
Et Gadarenorum fines, urbemq́; Scytharum.
Nec procul Europum claramq́; uidebis Edessam,
Nisibin, & latio maculatas sanguine Carras.
Est quoq; diuersis non una Seleucia terris,
Prima tenet littus, medios colit altera campos.
Palmyra deinde subest, Hieraepoleosq́; coloni.
Antiocheia duplex, quarum accolit altera Taurum,
Altera per medium labentem cernit Orontem.
Chrysoroas pulchro praeterfluit amne Damascum.
Iordanisq́; sacer geminis è fontibus ortus,
Per laetas ualles & amoenos undiq; saltus
Tandem Asphaltitae diris immergitur undis.
Hoc tractu quondam Deus impietate superbas
Sulfureis flammis Sodomorum perdidit urbes.
Et Iericunta quidem similis uindicta secuta est:
Totaq́; nunc regio priscis uiduata colonis,
Obruta desertis uestigia quaerit in agris.
At nunc praecipuos uideamus in ordine montes,
Foecundum cedris Libanum, celebrataq́; fama
Carmeli iuga: mox è quo Deus ipse tremendo
Fulgure cum tonitru lapsum perterruit orbem.
Inde duplex Casius geminato uertice surgens,
Hinc Pelusiacae, inde Seleuci iungitur urbi.

Verum

Verum age nunc tandem portas superemus Amani,
Ac primos Cilicum populos, Asiæq; minoris
Littora, & internos peragremus ubiq; recessus:
Pamphyliam & lycias urbes, Lyciæq; propinquos
Caras, & Aegæi confines æquoris agros:
Ioniæ clarasq; domos, Lydosq; penates,
Aeolidosq; & Mysorum quondam inclyta rura.
Hinc Rhetœa iacent Phrygiæ clarissima bello
Littora, principiumq; Propontidis Hellespontus:
Mox Bithynorum fines, quà strictior alter
Bosphorus Euxinum pontum concludit: at ultrà
Paphlagonum tellus coniuncta est Leucosyrorum,
Cappadocum & Chalybũ ferri prægnantibus agris.
Inde Lycaoniæ Pisidarumq; arua, simulq;
Mæones & Galatæ medios tenuere recessus.
Verum ea barbarie nunc tam confusa premuntur,
Vt neq; sint noti fines, neq; mœnia terris:
Atq; ideo ueteres urbes, & prisca locorum
Nomina, & insignem quondam celebrabimus Issum,
Mox intus Cydni diuisam flumine Tharsum,
Et crassam Soloen Pompei nomine dictam,
Coryciamq; urbem pariter portumq; specumq;.
Nec procul Aspendus ripas tenet Eurymedontis.
Hic etiam Attalicis colitur uicina colonis

Cynthia Pergensis simul & Patareus Apollo.
Inde Cragiq; iugum, nocturnoq; igne Chimæram
Terribilem, & Xanthi flauas linquamus arenas:
Piscosamq; Gnidon potius, claramq; sepulchro,
Vrbem Halicarnassum, & Mausoli nomine regis,
Aegæiq; alias memoremus littoris urbes:
Ioniceq; caput gentis, celebremq; uirorum
Mileton patriam, & Mycales sub rupe Prienen,
Cum Colophone Ephesum Latoidos æde superbam.
Hinc Sardi coniuncta tenent uineta Timoli,
Clazomenæ littus, sinuosos Smyrna recessus.
Interius Trallis, Philadelphia, Laodicea,
Pergamus ac Thyatira: sed & clarißima rerum
Troia sub idæis radicibus, unde Scamandri
Et Simoentis aquæ uoluuntur in Hellespontum.
Antandrus posthac subit, inq; Propontidis oris
Cyzicus, extremoq; iacens Nicomedia Ponto.
Hanc supra ad boream sunt & Chalcedones agri,
Atq; Heraclei fines, ubi dicitur olim
Cerberon Alcides ferro durisq; cathenis
Ex Acheronte imo superas traxisse sub auras.
Nicæam Ascanius, sed Prusam illustrat Olympus.
Inde Cythoriaco cum monte uidebis Amastrim,
Et Teutranteos fines, notamq; Carambin:

Moxq;

Moxq; Sinopenses medijs spectantur Amisi
Partibus, irriguisq; assueta Themiscyra campis,
Hic & Amazonidum prope flumina Thermodoontis
Castra fuisse ferunt: extrema in littora Ponti
Vertice montano Trapesus inclusa recessit.
Interiore Sebastopolisq; & Amasia tractu,
Ancyra & Iconium, Derbe, cumq; urbibus amplis
Antiochenorum, uix nota parte coluntur.
Hic tamen Aegæo curuis illabitur undis
Mæander, simul & cantu celebrata Caystri
Flumina, Pactolo coniungitur aurifer Hermus:
Vorticibusq; altis remorata fluenta Cayci,
Atq; alij subeunt non parui nominis amnes.
Parthenius posthac, & Haly uicinior Iris,
Sangariusq;, petunt Euxini littora ponti.
His tamen omissis pariles uideamus ad ortum
Armeniæ tractus, præfecturasq; potentes,
Et Pariedri altos apices, montesq; Ceraunos:
Vlteriusq; auro celebratam & uellere Colchin.
Ast Albanorum medios includit Iberos
Planicies, finem Cyro quæ ducit ab amne,
Et premit eoas Hircano littore partes.
Samosata Euphratis ripas, Melitenaq; rura,
Tigranocerta tenet colles, Artaxata campos.

Caspia quà praeceps ad littora fertur Araxes.
Inde Dioscorias in finibus Heniochorum,
Mercibus externis & uocum mille figuris
Inclyta, latifluas despectat Phasidis undas.
Nec procul Hermonassa uetus, uinclisq; Promethei
Caucasus, ac niuibus syluisq; grauatus opacis.
Essedones Colchis accedunt, moxq; Coraxi,
Cimmeriaeq; graui pressae caligine terrae.
Inde Melanchlaenis Maeotidos accola Sindon
Iungit Iaxamatas Scythici prope fluminis oram.
Quin & Hyperboreos montes, Scythiaeq; niualis
Interiora tenent uariae sine limite gentes.
Prima Arimasporum gryphis inimica propago,
Finitimi quoque Amazonicae telluris Alani:
Adde & Arimphaeos Iaxartarumq; recessus,
Hippophagos, Anthropophagosq;, Galactophagosq;,
Quiq; intus folijs depectunt uellera Seres.
Multaq; praeterea Scythicae cognomina gentis,
Quas procul à Tanai boreali parte iacentes,
Immensus mediam percurrens Asida terram
Taurus ad extremum discludere dicitur ortum:
Taurus, qui dites populos terrasq; potentes
Indorum tepidos late speculatur ad austros.
Hic iacet emporijs tellus opulenta marinis,

Fertilis

Fertilis omnigenum rerum: semperq; uirenti
Fronde nemus bifera crebros parit arbore fructus,
Multaq; uastarum nutrit portenta ferarum.
Nullæ illic hyemes, sed sol æstate perenni
Vicinis radijs uernantia temperat arua.
Atq; ideo multæ gentes & maxima regna,
Sinarumq; solum & Chryse peninsula. sed quis
Omnia barbarici tractus longeq; remoti
Nomina, tam tenui ualeat percurrere uersu?
Indica cis rapidum spacioso flumine Gangem
Terra, Palimbotrosq; Chelonophagosq; colonos,
Bracmanesq; tenet, mox duros Gymnosophistas,
Bucephalæq; urbis fines, Nysamq; superbam,
Quam Bacchus quondam primis orientis in oris
Condidit: at Macedo non inferiora reliquit
Oppida, transgrediens armis uictricibus Indum.
Haud procul oceani per littora flexa, Gedrosi,
Carmaniq; iacent, & florentissima regna
Persidis: ulterius Chaldæorumq; penates,
Orchoa, Persepolisq;, simulq; Hecatompylos urbes,
Susarumq; arces, Babylonicaq; arua coluntur.
Ast in secessu duplici circundata tellus
Aequore, Petræos montes, desertaq; passim
Iugera, feliccsq; Arabum distinguere campos

Dicitur: hæc Nabatæorum procul intus ad ortus,
Panchæumq́; solum, Pygmæorumq́; phalanges
Terribiles gruibus spectat, pinguesq́; Sabæos.
Hæc thuris lacrymas, & odores pascit amomi,
Cinnamaq́;, costumq́; simul, casiæq́; saporem,
Et nardi fruticem, ac stillantem cortice myrram.
Nunc Sarraceni redolentibus undiq; campis
Rura tenent, Mechamq́; superstitione potentem,
Atq; alias celebres dictis in partibus urbes.
Sed nos Hyrcani repetemus littoris oram,
Assyrios, Medos, Hyrcanorumq́; colonos,
Cyropolinq́; arcem, Niniq́; ad Tigridis undas
Mœnia, & Ecbatanis iunctam Ctesiphonta uetustis,
Arsaciæq́; urbis tractum, longeq́; remotos
Bactrorum populos, Paropanisadumq́; recessus.
His Arianorum gentes, Parthosq́; fugaces,
Sacharumq́; domos, Arachosiaq́; insuper arua:
Multaq́;, si libeat, Latiæ non cognita linguæ
Oppida, iam dictis poteris coniungere terris.
Africa nunc sequitur feruore notabilis ipso,
Vasta, minusq́; frequens, tantum fœcunda ferarum.
Interius quà sol medius nullas iacit umbras,
Vruntur flammis, siccisq́; teguntur arenis
Deserti tetro serpentum afflamine campi;

Quodq́;

Quodq́; dic, solis uiolento incanduit æstu,
Humida nox reficit, paribusq́; refrigerat horis.
Sed notam Libyci peragrantes littoris oram,
Solis ab occasu, solis uideamus ad ortum,
Anteiq́; domum Tingim, constructaq́; Mauris
Oppida, tum stellas humeris Atlanta ferentem:
Vnde Molucha fluit, Maluæq́; propinquior unda.
Hic simul Icosium Cartennæq́; arua coluntur,
Pluresq́; indigenis noti cognominis urbes.
At numidas fines præterfluit Amsaga: post quem
Hipponis geminæ Colopisq́; uidebis utrinq;
Mœnia, Rusicadæq́; solum, sedemq́; Siphacis
Longius à pelago Cyrtam, & quos Tabraca campos
Incolit: hinc Vticam & magnæ Carthaginis urbem
Bragada limitibus nimium discernit iniquis.
Mox geminæ Leptis tractus, Syrtiq́; propinqua
Clupea cum Taphris, ubi fundit in æquora Triton
Collectas fluuio ternisq́; paludibus undas.
Hic circum gentes Nasamonum, Punica late
Terra patet: mirumq́; nimis quod inhospita Syrtis
Littora Lotophagum diris incingit arenis.
Proximus hinc sequitur Cinyps, aræq́; Philænωn.
Mox ad deuexum penitus Catabathmon habebis
Pentapolis tractum, & claram Ptolemaidis urbem

Heſperiam, Arſinoenq́; ſimul, mediamq́; Cyrenen,
Ammoniſq́; domum, & geminam procul intus Oaſim.
Marmaridæ poſthac paßim ſine mœnibus ullis
Vilia diſperſi ſubeunt magalia ciues.
Inde Paratonium Mareoticaq́; arua ſequuntur,
Cum campis Aegypte tuis, qui littora rubri
Vaſta tenent pelagi, longoq́; ex ordine tractu
Aethiopum terris patrium clauduntur ad auſtrum.
Hic perhibent moles per iugera multa iacentes
Pyramidum celſas ſuperare cacumine nubes.
Hic Pſammetichi regis labyrinthius error:
Pluraq́; non minus his extant memoranda, ſed ultro
Vrbis Alexandri pariter, ueteriſq́; Canopi,
Et Peluſiacæ gentis prope littora fines,
Ac procul à pelago celebres recitabimus urbes:
Antiquæ Memphi iunctam Babylona recentem,
Bubaſti, Taneos, claramq́; Hyperionis arcem,
Hermopolinq́;, Cynônq; polin: mox deinde uidebis
Intus ubi Nilus Cancri ſecat aſtra, Syenen,
Centifores Thebas, cultamq́; Dioſpolis aulam,
Et crocodileis exercita Tentyra monſtris,
Omnigenumq́; deûm dictis procul oppida terris.
Inde ſub Aegypto minus hoſpita ſolis ob æſtum
Terra iacet campi longe lateq́; patentis,

Monſtrorum

Monſtrorum domus, & rapidis loca ſubdita flammis.
Decolor Aethiopum populus per littora ſparſim
Obtinet ardentes uario cognomine tractus.
Troglodytarum cultis hac parte cauernis
Lucifero primi Blemyæ iunguntur ab ortu.
Aſt Agiſimba procul gelidis diſcedit ab arctis,
Atq; umbras rerum uicinos iactat in auſtros.
Hic memorant Nilum Lunæ de montibus ortum,
Par uarios riuos uaſtisq; paludibus auctos,
Hinc Elephantinamq; urbem, lateq; patentem
In medio Meroën concludere: proxima ſed poſt
Aegyptus latis ſpaciantem flumine campis
In pelagus Pharium ſeptena per oſtia fundit.
Interius deſerta tenent nudi Garamantes,
Mox Elephantophagiq; Anthropophagiq; feruntur,
Et Gamphaſantes timidi, Satyriq; petulci.
At procul heſperium late per littora tractum
Atlantesq; feri, Getulorumq; coloni,
Nigritæq; habitant, ſimul & phauruſia pubes
Inſuper & plures alibi: ſed promptius altis
Nubibus, & nitidis dederim cognomina ſtellis,
Quàm totidem populos, linguas, faciesq; locorum,
Regnaq; terrarum, cumq; ipſis oppida campis,
Apricos montes, & opacas undiq; ſyluas,

Stagnantesq; lacus, & crebri uorticis amnes,
Littoraq; & gratos poßim comprendere portus.
Has tamen è multis uariarum nomine rerum
Percurri breuiter mixtas regionibus urbes.
Quarum pars superest prisco sub nomine, pars est
Excidijs deleta: locisq; manentibus ijsdem,
Per totidem linguas & secula temporis acti
Nomina diuersis causis mutata feruntur.

Nunc locus oceani, quæ sunt à Gadibus usq;
Auroram, & totum quà circumplectitur orbem
Nereus, æquoreis ambitas dicere terras
Fluctibus. extremo terrarum fine coluntur
Caßiteri uenæ celebres grauiore metallo.
At procul Hybernis succedunt Anglica regna,
Littoribus Scotiæ coniuncta: sed Anglia primam
Londinum, & claras per littora continet urbes.
Orchades hinc multæ numerantur, & ultima Thule.
Atq; in secessu propior Selandia tellus.
Vlterior Scythicus boreali frigore pontus
Horret inaccessus glacie densisq; pruinis.
Multæ autem terræ solis redeuntis ad ortus
Vndiq; laudatis habitantur in æquore campis:
Sed uix nomen habent peregrinis uersibus aptum.
Taprobaneq; orbis medium sortita recessum,

Lucibus æquatis depressos conspicit axes.
Hanc circum oceano uariarum altrice ferarum,
Quin & Erythræo plures memorantur in alto.
Gorgonis hinc sedes, & inhospita tecta Medusæ
Hesperio tractu surgunt: mox arua beata,
Et fortunatæ sparso sine semine terræ.
Est etiam ulterius non uisa prioribus annis
Insula, diues opum cultuq; immanis agresti,
Quam lucri studium, rerumq; cupido nouarum
Prima sub extremo conspexit sole cadente.
Illa tamen ualeant: iam nunc propiora sequuntur,
Herculeoq; freto positis utrinq; columnis,
Intromissa fluunt per apertas æquora terras,
Extantesq; uagis campos mirantur in undis.
In primis Ophiusa mari consurgit Ibero,
Cumq; ebusitanis balearica regna colonis,
Atq; aliæ plures paßim sine honore iacentes.
At breuibus spacijs despectat corsica tellus
Littora Sardiniæ: Tyrrhenum deinde per æquor
Pontia cum Prochyta, Capreæ, Planasia: moxq;
Scylla ferox canibus, simul & zanclea Charybdis.
Ausoniæ Siculæq; tenent confinia terræ.
Inde Pithecusæ, Lipara & Vulcania, post quas
Strongyle, & innumeræ penitus uisuntur in alto

Insulæ: ante alias sed enim præstantior (olim
Cyclopum Cererisq; domus) Trinacria montes
Finibus extremis diuersa per æquora fundit,
Cumq; Peloriade Lilyben, uastumq; Pachynum:
Interius celebrem flammis uiuacibus Aetnam,
Atq; Erycis templum & claras amplectitur urbes,
Messanam, Catinam simul & megarensia rura,
Cumq; Syracusis Drepanum, notamq; Panormum,
Tauromenon, Camerinā, Agraganta, Leōtion, Hyblam.
Sunt etiam Adriaco Diomedis nomine dictæ,
Et quas Ionium late circumfluit æquor,
Phæacum sedes Corcyra, & littus Echinæ
Insula mox Cephalenorum, & nemorosa Zacynthus,
Illustrisq; Ithaca, & Strophades quas dira Celæno,
Harpyæq; aliæ quondam tenuisse feruntur.
Hinc Theganusa iacet, Veneriq; dicata Cythera,
Insuper & Salamis, propiorq; Aegina: sed intus
Myrtoum Sporades fluctu circumsonat æquor,
Nisyron, Olearon, Theram, Melonq; rotundam,
Syron & Hippurim, Patmon, uiridemq; Donysam:
Inde Lebynthon & Icariam, sparsasq; per altum
Cycladas, albentemq; Paron, planamq; Seriphon,
Mox Delon Mycone celsa Gyaroq; reuinctam,
Florentemq;, Cythnon, Sicynon, sacramq; Lyæo

Naxon, et hinc Siphnō, Rhenen, mox Tenon et Andrō.
Separat Aonijs procul hinc Euripus ab oris
Euboicas urbes, Chalcin, niueamq; Caryſton,
Ceneiq; iugum, infidumq; Caphareа nautis.
Adde tot Aegæo diſtinctas æquore terras,
Sciathon, & nitidis lætam Peparethon oliuis,
Tum Scopelon, Scyrum, & Vulcani mœnia Lemnum,
Threiciamq; Samum, Tenedon, mox Chion et Imbron,
Et mitylenæam ſpacioſo littore Lesbon,
Iunonisq; domum, ſed Aſtypaleia rura,
Carpathijq; maris Rhodiorum & Apollinis urbes,
Lindon, Ialyſonq; ſimul, ueteremq; Camiron.
Illuſtrant etiam Creten hecatompolin urbes,
Lyctus & hinc Gnoſus, Cydon, Gortyna, Lycaſtus,
Atq; aliæ, quarum uix nomina nota ſuperſunt:
Ida Iouis cunæ, & Dictæi culmina montis,
Hisq; Samonion adiunges, Criuq; metopon.
Ißicus inde ſinus Cypri complectitur urbes,
Cum Salamine Paphū, grauidamq; Amathunta metallis.
Sed quid nota ſequor? multæ ſine lege iacentes
Inſulæ oceano in magno, medioq; profundo,
Partim homini cultæ, partim deſerta ferarum
Paſcua, neglectis pelagi clauduntur in oris.
Quædam iam celebres, olim ſine nomine terræ

Multarum nec honor priscus, neq; nomen habetur,
Sed libet hoc portu fessas subducere naues.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber IIII.

Postquam præcipuis cœli terræq; marisq;
Partibus inuecti, uerboq; creata potenti,
Humanæq; manus monumenta stupemus & artem:
Nunc propiora sequi, mundumq; uidere minorem,
Et quicquid propter talem deus ipse creauit,
Ingeniumq; hominis longo quæ repperit usu
Dicere pergemus: superent modò nomina rebus.
Principio terræ dominum, rerumq; potentem,
Præstantem specie, fortunatumq; superni
Numinis aspectu, quamuis damnauerit error
Impius, & diræ subiecit corpora morti:
Non tamen ingenuæ penitus uestigia formæ,
Nec data cesserunt diuinæ semina mentis:
Quæ solus nouit, solus scrutatur ab alto,
Qui regit affectus uarios, animisq; uigorem
Suggerit, & corpus magnis uirtutibus implet.
At nobis breuiter, quæ sensibus undiq; nostris
Occurrunt notæ referentur carmine partes
Corporis & summo quæ sunt à uertice membra.

Sanguis,

Sanguis,adeps,cerebrum & pingui cum carne medulla,
Venarumq́; uiæ graciles,arteria,nerui,
Oſſaq́;,membranæ,ſudoriferiq́; meatus,
Et cum uiſceribus diſtinctæ in corpore fibræ.
Moxq́; decus capitis uultus,geminæq́; lucernæ
Corporis,& cuſtos teneræ palpebra pupillæ.
Occiput atq; aures,cilium,caluaria,naſus,
Maxillæ duplices,& frons ſacrata pudori,
Temporaq́; & nares,calamiſtratiq́; capilli,
Elatumq́; ſupercilium,promiſſaq́; barba.
Mandibulamq́; tegens mentum,labiumq́; decorum,
Os hominis,roſtrumq́; auium,rictusq́; ferarum.
Hinc guttur ſubit,atq; imo tonſilla palato,
Et gula dependens à faucibus,inq́; recuruis
Gingiuis dentes,ſeptæ munimina linguæ.
Affinis iugulo ceruix,collumq́; ſuperbum,
Spinaq́; uertebris toto firmiſsima dorſo,
Brachia cum ſcapulis,humerus,manus,ulna,lacertus,
Muſculus,axillæq́; cauæ,cubitiq́; ſequentes,
Palmaq́; cum digitis,index cum pollice,uerpus,
Sinciput atq; uterus,cutis,& cum uentre papilla,
Et uentris medium,atq; extremi corporis ungues,
Hinc laterum robur coſtæ,præcordia,mammæ,
Inteſtinorum ſeries,cordisq́; receſſus,

Splen cum felle, iecur, pulmo simul ilia, lumbi,
Et fons morborum stomachus, uesica, renesq;,
Pectora cum pugnis, & edax cum clunibus aluus,
Mentulaq; & femorum partes cum cruribus: inde
Vulua, nates, inguen, matrix, præputia, testes,
Cum genibus tali, & gemino cum poplite sura,
Plantaq; cum pedibus, robustaq; tibia, coxæ,
Postremiq; simul calces, & quicquid in ipso
Corpore diuersum superest, propriumq; ferarum:
Concha, pilus, squammæ cum pennis, uellera, setæ,
Vngula, cumq; toris palearia, pellis & armi,
Cornua cum cristis, mox cauda, proboscis & alæ.
Sed dum præcipuos memoramus corporis artus,
Sensim ad res alias uentum est: pariterq; uidendæ
Quadrupedum species, sæuarumq; ordo ferarum,
Iunctaq; reptilium uarijs insecta figuris,
Squammigerumq; genus pisces, pictæq; uolucres:
Et quicquid natum tellus habet, aër & unda,
Atq; hominis pedibus subiectum, plurima paßim
Sponte sua confert securæ commoda uitæ.
Principioq; duces, aries, & taurus, & hircus,
Mox equus & mulus, uerres, maialis & agnus,
Inde sues, ueruex, cumq; ægris porcus asellus,
Lanigeriq; greges, ouium, petulansq; capella,

Bubalus

Bubalus ac barrus,uitulus,bos,uacca,caballus,
Capreoli,leporesq́; leues,& odora canum uis,
Armeniæ tigres,iracundiq́; leones,
Cumq́; lupis ursi,lynces,panthera,camelus,
Simius,ichneumon,erinaceus,hinnulus,histrix,
Rhinoceros,elephas,crocodilus,cercopithecus,
Tragelaphusq́;, hippopotamus cum dorcade ceruus,
Sæuus aper,uolucresq́; ibices,pardiq́; feroces,
Syluestresq́; onagri,uulpes,leopardus & urus,
Talpaq́; luce carens,crocuta,sciurus,hyæna,
Castores amphibij,lutræ,damæq́; fugaces,
Murilegi feles,sorices cum muribus atq;
Mustelis,glires,uiuerra,cuniculus,hœdus:
Ignotæq́; aliæ species atq; ora ferarum,
Quæ paßim uarius sine nomine procreat orbis.
Corporis exigua sunt & quæ mole feruntur,
Fucus iners,apiumq́; genus,uespæq́; nocentes,
Infestumq́; crabro pecus,atq; infestius œstrum,
Musca,culex,bruchus,cynomya,teredo,locusta,
Atq; hyemis formica memor,segnisq́; cicada,
Blattaq́;,papilio,tineæ,& cum cimice bombyx,
Pyraustæ simul & nitidis lampyrides alis,
Curgulio,campe,conuoluulus atq; cerastes,
Hinc eruca,pulex,& amica cruoris hirudo,

Stellio, lumbricus, scarabæus, araneus, aspis.
Scorpius, aspectuq; nocens basiliscus, echidna,
Cochlea, & infestus serpens, buprestis & hydrus,
Tum domiporta subit testudo, lacerta, dracones,
Tippula, rana, grauis bufo, salamandra, rubeta,
Cantharis ac limax, scolopendra, phalangia, gryllus.
Quinetiam liquidis quædam pascuntur in undis,
Ostrea cum conchis, cancer cum murice, perca,
Cetus, amansq; hominis delphinus, phoca, balena,
Versicolor polypus, cum passere salpa marino,
Carpio cum scombris, & cum torpedine rhombus,
Cumq; halece scarus, murenaq;, sepia, salmo,
Gobius, aurataq;, acipenser, mena, silurus,
Tynnus & anguillæ, canis, & cum mugile congrus,
Hinc lupus ac barbo, mulusq;, echeneis, hirundo,
Quiq; ferunt alijs accepta uocabula rebus.
Inde genus uolucrum cœlo quod gaudet aperto,
Anser, anas, perdix, turdus, gallina, palumbes,
Nisus & accipiter, motacilla, monedula, miluus,
Psittacus hinc sequitur, pictisq; nitentia pennis
Corpora pauonum, phasianus, turtur, hirundo,
Vocales merulæ, fringillaq; frigore gaudens,
Regulus, halcyonesq; & sturnus, alauda, coturnix,
Attagen atq; apodes, philomelaq;, passer, acanthis,

Pica loquax, aquilæq; leues, & garrula cornix,
Graculus & picus, cuculus, curruca, columba,
Gryphes hyperborei, phœnix simul ardea, cygnus,
Struthius ac falco, & cum porphyrione pygargus,
Aëriæq; grues, longoq; ciconia rostro:
Hinc fulica atq; parix, uultur, ficedula, mergus,
Et cristatus epops, ibisq; infesta colubris,
Noctuaq; & meropes, bubo funestus, & otus,
Nycticorax, ululæ, strix, uespertilio, coruus,
Quæq; locis alio uiuunt sub sole remotis,
Et peregrina tenent cognomina. Protinus illis
Quicquid in Alcinoi syluis, & Adonidis hortis
Crescit, hamadryadum saltus, uiridesq; napæas,
Et quas immenso tellus producit in orbe,
Vallibus aut campis, fluuijsq; & montibus altis,
Per uarias species nectemus in ordine plantas.
Primaq; citrus adest, mox cedrus & innuba laurus
Hinc acer & ficus, pinguesq; sequuntur oliuæ,
Pampineæ uites, & amictæ uitibus ulmi,
Persicus atq; pirus, sambucus, amygdalus, ornus,
Sacra Ioui quercus, frondosaq; tegmine fagus,
Castaneæq; simul coryli, patulæq; iuglandes,
Bdellia, lentiscus, fructuq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ uictoris præmia palmæ,

Populus & præcox cerasus, nodosaq́; cornus,
Et platani steriles, curuataq́; glandibus ilex,
Hinc abies, pinusq́; uirens, labrusca, cupressus;
Esculus ac tedæ pingues, ferulæq́; minaces,
Molle siler, piceæ, malus, terebinthus: at inde
Taxus & amnicolæ salices, lentæq́; genistæ,
Mespilus & morus, larix, oleaster, arundo:
Mox hebenus, lotusq́;, & spinis prunus acutis,
Et cum iuniperis cytisi, fatuæq́; mariscæ:
Hinc tiliæ molles, & fraxinus utilis hastis,
Horrentesq́; rubi, simul & uiburna, chamædrys,
Cum rusco sorbus, cum spino myrtus & alnus,
Perpetuoq́; uirens buxus, tenuesq́; myricæ:
Milleq́; pomorum species, quibus optima tellus
Expromit uarios ima radice sapores,
Cum nucleis resinam, & maturo semina fructu,
Cumq́; acinis baccas, glandesq́;, uuasq́;, nucesq́;.
Hinc frutices simul & nitidæ cum floribus herbæ,
Balsama cum casia, thus, myrraq́; nardus, amomum,
Acacia & moly, mox dira aconita sequuntur,
Narcissus, uiola, & nimium rosa plena pudoris,
Caucalis, œnanthe, rododaphne & amaracus, iris,
Acorus, hyssopusq́;, althæa, lauendula, caltha,
Fœniculumq́; anisumq́; chelidoniumq́; crocumq́;,

Rugosum

Rugoſum piper, & pallentis grana cumini,
Et cum lactucis caryophyla, zingiber: inde
Ozima chærephylumq́; , immortalesq́; amaranthi,
Et ſatureia thymi referens thymbræq́; ſaporem,
Saluia, dictamnus, blittum, colocaſia, ſandyx,
Peucedanumq́; apiumq́; , melanthia, petroſelinum,
Ambroſia, & baccæ ſemper frondentis acanthi,
Capparis & triſtes inulæ, corruda, ſinapis,
Artemidisq́; chamæpityosq́; atq; achrados herbæ,
Allia cum cepis, coriandra, papauer, anethum,
Corchorus in lachanis, carex, abſinthia, ſpelta,
Rutaq́; ſerpillumq́; & ſuaue rubens hyacinthus,
Silphion, andrachne, raphanus, naſturtia, caules,
Braßica cum rapis, cyperus, ſpinachia, porrum,
Piſa, fabæ, ciceres, reliquiq́; leguminis ordo,
Ordeaq́; & milium, far, chondrus, auena, ſiligo,
Infelix lolium, uiciæ, triſtisq́; lupinus,
Triticeæ meſſes, & humi naſcentia fraga,
Cum fœnugræco ſtaphylinus, ariſtolochia:
Hinc eruca ſalax, ſcolymus, ſatyriq́; gemelli,
Marrubium, panicumq́; & hyoſcyamus, ſagapenum,
Lapſana, uerbaſcum, plantago, anchuſa, ſimulq́;
Eſula cum betis, ſolanum, ſtrychnus, oryza,
Lilia, mentaſtrumq́; , euphorbia, centaurea,

Abrotanum, ſeſeli, mox & cynogloſſa ſequuntur,
Aſphodelus, ſmilax, eryngion, enneaphyllon,
Pulegij, nepetæ ſimul & borraginis herba,
Bettonica & ſcandix, muſcus cum rore marino,
Inde meliphyllon, panaces, ſcammonia, ſcilla,
Solſequium, graueolens cunila, ac uerbena, pyrethrum,
Hellenium, lupulus, bugloſſa, filix, adianthum,
Errantes hederæ, lapathus cum baccare, malua,
Menta, leonpodion, lentes, niueumq́; liguſtrum,
Cum rutilis ebuli baccis, melilotus, hibiſcus,
Intybus atq; atriplex, boletus, tubera, fungi,
Aſparagi, pepones, bulbi, gelidusq́; citrullus,
Et tenero cucumis, longoq́; cucurbita collo,
Saxifraga, uriganum, mox glycyrriza, melones,
Granaq́; pæoniæ, uacinia, coſtus, aizon,
Anthemis, & uiſcum quod non ſua ſeminat arbos,
Ptiſana, ſymphytonq́;, cichorea, myriophyllon,
Clematis atq; aloë, ladanum, hyppericonq́; foratum,
Hinc ſiſer, helleborusq́; duplex, & noxia ſucco
Galbana, lonchitis, mox camphora, titthymallusq́;.
Mandragoræq́; ſimul flores & mœſta cicuta,
Spinaq́; cum ruſco, paliurus, lappa, triphyllon,
Carduus ac tribulus, rhamnusq́; urtica, faſelus,
Cum pentaphyllo ſaliunca, dracunculus; inde

Cannabis

Cannabis & ſpartum, linumq́;, anagyrus & eruum,
Iuncus cum ſcirpo, ſimul ulua, papyrus & alga,
Stirps, radix, folium, flores cum cortice, rami,
Spicaq́; cum ſiliquis, ſtipulæq́; & culmus, ariſta.
Sed quis cunctarum uires & nomina uerbis
Explicet, aut poßit totidem diſcernere formas?
Cum plures herbæ quàm nomina: proinde relictis
Naturæ rebus, magis explorata ſequemur.
Atq; magiſtratus dicemus & officiorum
Nomina, & artificum diuerſas ordine ſectas,
Archiduces, comites, celſum cum principe regem,
Induperatorem, chiliarchon, & inde tribunum.
Hinc ſubit inuicti miles cum cæſaris armis,
Satrapa, præfectus, gemino cum conſule quæſtor,
Mox proconſul, eques, uexilliferumq́; ſecuti
Cum ducibus præco, legatus, ſcriba, ſatelles,
Aedilis, prætor, iudex, equitumq́; magiſter,
Interrex, cenſorq́; grauis, ſanctusq́; ſenatus,
Patricioq́; ſimul cum dictatore decani.
Carnifici iunctus centurio, lictor & augur,
Pontificumq́; grauis fido cum præſide cœtus.
Ianitor atq; uigil, cumq́; ædituente ſacerdos.
Sunt etiam uariæ famoſi nominis artes,
Quas quis uel caſu, uel quas ratione ſecutus:

Hinc professorum uenit longissimus ordo,
Grammaticus, rhetor, dialecticus, inde sophista,
Astrologus, geometra simul, iurisq; peritus,
Philosophus, medicus, post musicus atq; poëta,
Cumq; mathematico socius chirurgus, & acri
Physicus ingenio, uates, phonascus, aliptes,
Tibicen, historicus, phrygio, tractator arithmi,
Bibliopola simul sculptor, cocus, archimagirus,
Chalcographus, solers pictor, præsagus aruspex.
Inde propola uenit pariter cum litis amante
Causidico, post hunc fidicen, uespillo, magusq;
Pannifices, fullo, tubicen, figulusq; sequuntur,
Institor, aurifices, mercator, pharmacopola,
Mox lapicida, faber, cytharœdus, pellio, textor,
Cumq; trapezitis, fusor, gemmarius: inde
Vinitor, herbarum legulus, factorq; papyri,
Athletæ, pugiles, & cum cursore probatus
Schœnobates, tonsor, chartarius & gladiator,
Quiq; simul statuas, unguentaq;, cribraq;, sellas,
Carbonesq; solent & uitra parare, quibusq;
Bractea, marsupium, pariter cementa, sagittæ,
Plaustraq; carpentumq; dedisse uocabula constat.
Funificesq; simul sutor, coriarius: & mox
Oeconomus, lanius, pincernaq; & architriclinus.

Pistor,

Piſtor, & hinc molitor, menſarius, & publicanus:
Tum gladiorum opifex, & notior hoſpite caupo,
Nauta ſimulq; agilis remex, auriga, uietor,
Agricola atq; olitor, piſcator, uillicus, auceps.
Hinc durus meſſor, tornarius, hiſtrio, ſartor,
Mulio & ægonomus, uenator, foſſor, agaſo,
Paſtor & upilio, mox bubſequa, mango, ſubulcus.
Inde gradus ueniunt, & iuncti ſanguine cœtus,
Agnati pariter cognatorumq; propago,
Affinis, coniunx uxor, procus atq; maritus,
Cum ſocero, ſponſusq; gener, ſocrusq;, nurusq;,
Sobrini, patruusq; grauis, geminiq; parentes
Cum genitrice pater, matertera, conſobrini,
Germaniq; ſimul fratres, grataeq; ſorores:
Hinc patruelis adeſt, natiq; ſimulq; nepotes,
Mox & auus proauusq; & auunculus atq; gemelli,
Fratria cum leuiro, iunctusq; ſororius: inde
Vitricus, atq; audax ſequitur cum glore nouerca.
Priuignus pariterq; amita atq; amitinus: at ultra
Patronusq; reusq; cliens, teſtator & hæres,
Et cum legitimo paruus tutore pupillus.

Nunc ſimul ingenijs clarorum inuenta uirorum
Inſtrumenta, operum uarius quæ poſtulat uſus:
Et ſtructurarum partes, luxusq; tegentis

Corpus, & escarum percurret nomina carmen.
Quanquam hæc de multis sint pauca uocabula rebus:
Mensa, tripos, flabrum, catinus, scutella, canistrum,
Vrceus ac scyphus, mox amphora, cantarus, urna,
Olla, lebes, cacabus, discus, sartago, patella,
Arca, lagena, caduśq;, & cocta fidelia limo,
Libra, calix, modius, crater, lanx, quadra, salinum,
Pocula cum calathis, guturnia, peluis, amußis,
Et cum pistillo mortaria, follis, ahenum,
Fuscina, marsupium, & firmis carchesion ansis:
Inde ueru, coclear, chytropus, mantile, paropsis,
Cupáq; cum loculis, cyathi, pateréq; capaces:
Mox infundibulum, culter, craticula, funda,
Mappa simulq; abacus, lychnus, cum forfice, cribrum,
Atq; Cytoriaca plenæ cum pyxide cistæ.
Tessera cum talis, agilis pila, deinde fritillus,
Tibia, testudo, cytharæ, tuba, fistula, plectrum,
Dux laterna uiæ speculum, candelabra, sistrum,
Stragula, lodices, lectus, substratáq; mollis
Culcitra, puluinar, cunabula, sponda, scabellum,
Scrinia, ceruical, iunctisq; aulæa tapetis,
Circinus, ampullæ: mox dentiscalpia, corbes,
Antlia, rastelli, mulctrale, catena, batillum,
Fusus, uerticulumq;, colus, glomus, annulus, orbis,

Filáq;

Filaq́;,pecten,acus,ſimul addita licia telæ,
Hinc dolabra,limæ,cum forcipe,malleus,incus,
Aſcia cum terebro,cuneus cum cote,ſecuris:
Tum runcina,ſcopæ,fabrilia ſcalpra,dolones,
Torcular,& prælum,ac dentatæ lamina ſerræ,
Sarcula,uentilabrum,& triplici cum falce bidentes,
Carpentum,temo,currus,rota,uomis,aratrum,
Arbuteæ crates,& myſtica uannus Iachi,
Stiuaq́; cum radijs,buris,ligo,canthus & axis:
Hinc ſaccus,dolium,contextaq́; fiſcina uirga.
Gauſape,mox reſtis,pluteus,lectica,cylindrus,
Tribulaq́;,traheæq́;,& iniquo pondere raſtri,
Sella quoq; & phaleræ,ſtrigiles,furcæq́; bicornes,
Calcar cum ſtimulis,& ephippia,frena,capiſtrum,
Retia,muſcipulæq́;,amites,pedicæ,atq; matellæ,
Verriculumq́;,auidisq́; uoratus piſcibus hamus,
Haſtaq́; cum clipeo,gladius,uagina,bipennis,
Claua,ſimulq́; arcus,& plena pharetra ſagittis,
Pugio,bombardæ,catapulta,baliſta,flagellum,
Mantica,malluuium,trochus atq; nouacula,parma.
His quoq; diuerſæ ſuccedunt ordine partes,
Aedibus in cunctis quæ plusúe minusúe ſtruuntur:
Porticus,aula,domus,pauimentum,limina,poſtes,
Oſtia,ueſtibulum,& bifores cum cardine ualuæ.

Atria, triclinium, puteus, cœnacula, scamnum,
Cum locuplete penu stabulum, uiuaria, cellæ,
Hinc hypocausta, bases, cameræ, celsǽq; columnæ,
Iunctáq; cum caueis apotheca, cubilia, fornix,
Carcer, & effosso deducta cloaca canali:
Inde peristylium, testudo, gynæcion, antes,
Cum fundamento paries, laquearia, portæ,
Ianua, & interior postica, fenestra, lacunar,
Pessulus atq; seræ, clauesq;, repagula, uectes,
Pergula, scala, gradus, podium, præsepe, caminus,
Moxq; culina, focus, fornax, fumaria, furnus,
Hortus & impluuium, granaria, balnea, turres,
Area, protectum simul & subgrundia, culmen,
Scandula cum trabibus, tegulǽq; & tignus, & imbrex,
Horrea, cancelli, & summi fastigia tecti.
Sunt etiam nauis partes & multa supellex,
Malus, & antennæ transuersis cornibus, unde
Carbasa dependent, remi, craßiq; rudentes,
Transtrorum series, paritérq; harpago, carina,
Ancora cum rostro proræ, fixusq; repandis
Puppibus & certo rectus moderamine clauus.
Indumenta simul uario confecta labore,
Pellibus & pannis, de bombyce, uellere, lino:
Purpura, pelliciumq;, chlamys, toga, penula, sindon,

Pallia,

Pallia,diplois,ſtrophium,multicia,peplum,
Hinc tunicis manicæ ſunt,& redimicula mitris:
Byſſus ad hæc,& cum lato ſudaria clauo,
Infulaq;,& regale decus diadema ſequuntur,
Bullaq;& interulæ,ſtola,flammea,uitta,lacerna,
Cingulus & caligæ,braccæ,prætexta,tiaræ,
Baltheus ac thorax,galeæ. mox fibula,ceſtus,
Faſcia,ciliciumq; & prodigioſa cuculla,
Fimbria,reticulum,chirotheca,monilia,pallæ,
Sandalium,torques,tremulæq; in uertice criſtæ,
Supparus atq; ſagum,loricaq;,limbus,abolla,
Centones,trabeæ,cum cyclade,læna,calyptra,
Palludamentum,femoralia,bardocucullus,
Calceus;atq; ocreæ,conus,pileusq;,galerus,
Cum ſoleis,crepidæ,ſocci,celſiq; coturni.

Sunt etiam omnigenum delectamenta ciborum,
Siue ea dura fames reperit,ſiue ipſa uoluptas:
Panis & intritum,ſimul & bellaria,pultes,
Aſſaq; cum frixa atq; elixa carne,medulla,
Condimenta ſalis,mox & prædulcia mella,
Saccaron,offa,garum,tucceta,tomacla,polenta
Cum pulpamento,ſcriblita,botellus,& ouum,
Artocreæq;,fauusq; recens,obſonia,manna,
Pappaq;,farcimen,petaſo,placenta,butyrum,

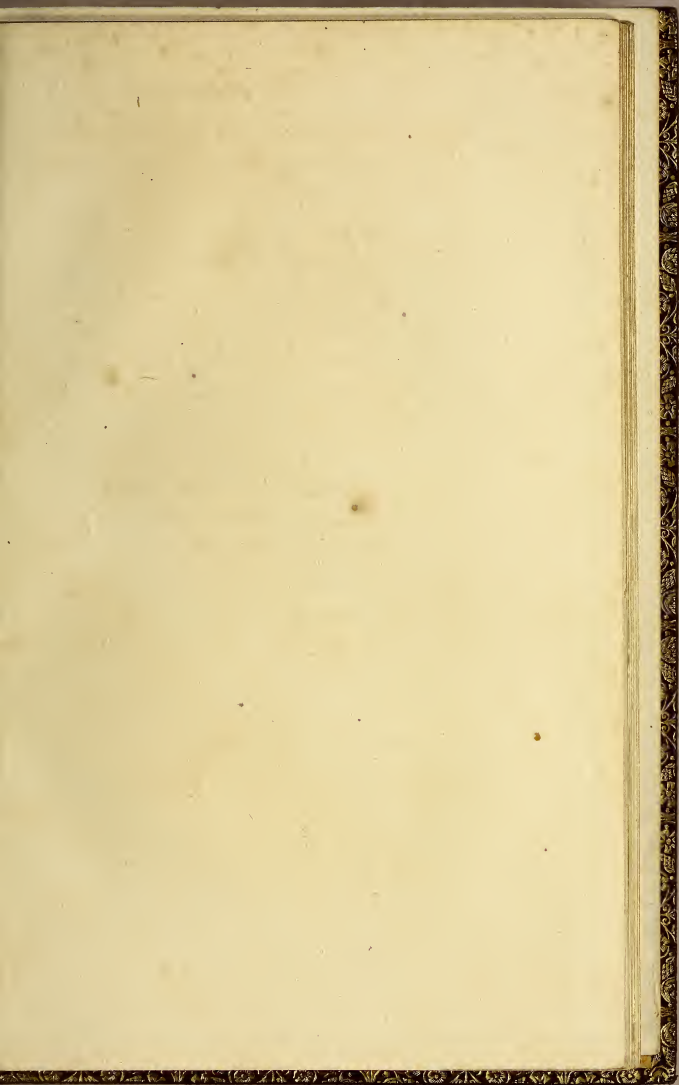
Durati sale terga suis, cum sumine, perna,
Caseus, ißicium, succidia, deinde minutal,
Castaneæq;, nucesq;, & suaue rubentia mala.
Hisq; epulis grati miscentur sæpe liquores,
Hydromel, & mulsum, cereuisia, nectar, acetum,
Potus aquæ, zythum, cum succo pinguis oliui,
Cumq; mero uinum dilutum, ac defruta, mustum,
Hinc muriæ latices, & optimi copia lactis,
Vile serum, uappæq; stupor, siceræq; sapores.
Verum hæc humanæ diuis concessa saluti,
Morborum ingenti contra pensantur aceruo:
Quos tandem pariunt uitiati in corpore primum
Quattuor humores, cholera & cum sanguine phlegma
Atq; meelancholia: & rerum peruersus abusus:
Nanq; aër, cibus & potus, motusq; quiesq;,
Somnus & excubiæ, replendiq; insuper ordo,
Affectusq; animi, multum dominantur utranq;
In partem, & prauo generant moderamine morbos:
Qui partem chronici, partim dicuntur acuti.
Hinc tußis, spasmus, tetanus, dyspnœa, catarrus,
Vuula, singultusq;, & cum raucedine rheuma,
Strumaq; cum gibbo, sycosis, uerruca, cicatrix,
Vomica, lichenes, uarix, glaucoma, parotis,
Et cum surfuribus, cumq; intertrigine scyrrus,

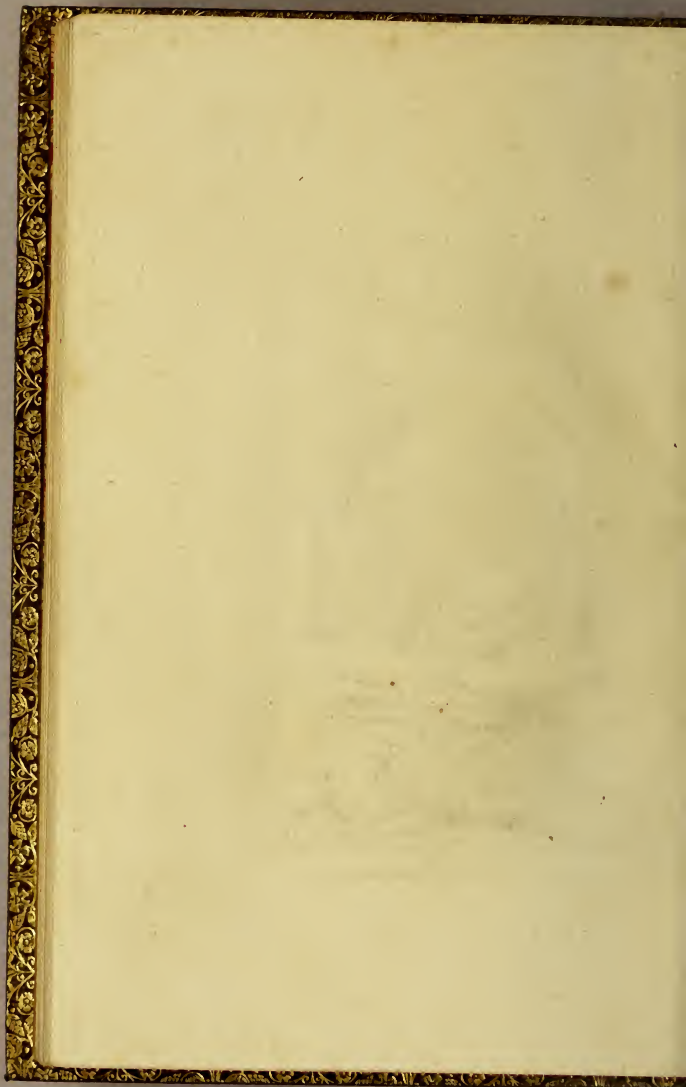
Lentigo

Lentigo ac scabies, & cum porrigine, psora,
Phthiriasisq́; scatens, furunculus, inq́; petigo,
Et quæ uicini corpus contagia lædunt,
Mydriasisq́; simul madarosis, opisthotonosq́;,
Polypus & graueolens ozæna, grauisq́; coryza:
Hinc & alopeciam sequitur cephalæa, ueternus,
Leucoma, ægilops, ophthalmia, branchus & aphtha,
Trichiasis, uitiligo, simulq́; scotoma, synanche,
Et tactu mentagra nocens, epinyctis & alphos,
Phthisis, erysipelas, anorexia, syncope & asthma:
Moxq́; paronychiæ morbo subit algos odonton,
Hemicræna grauis, manuum nodosa chiragra,
Lepra, elephantiasis, cancer, gangræna, parulis,
Hernia, prurigo, rhagades, tumidæq́; mariscæ:
Inde gonorrœæ labes, stranguria, & horror,
Ischias, arthritis, phagedæna, podagra, marasmus:
Tum dysenteriæ fluxus, & tormina uentris,
Cumq́; diarrœa, lienteria, atq́; tenasmus,
Icterus, ascites, simul hæmorrois, & hydrops,
Bulimus, & languens dyspepsia, calculus, ichor,
Colica, lithiasis, dysuria, mox diabetes,
Cumq́; priapismo, bubon obscœnus: at inde
Cœliacus morbus, pleuritis, & enterocele,
Cardiacusq́; dolor, tonsilla, nephritis & anthrax,

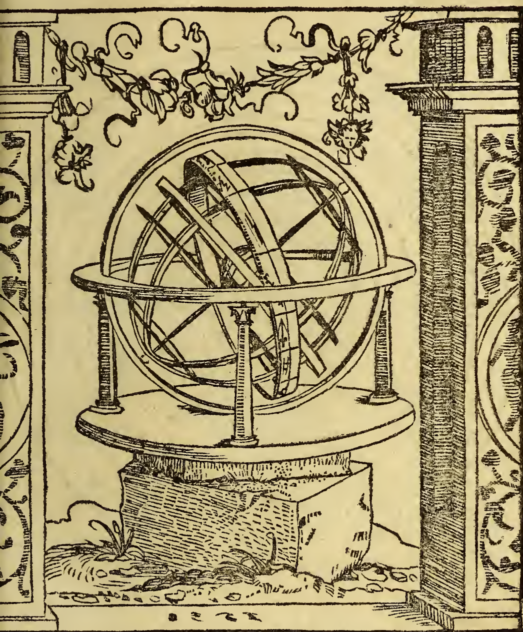
Incubus, hydrophobus, raptæq; epilepsia mentis,
Quem morbum herculeū dicunt, sacrumq; caducumq;
Infaustumq; inter suffragia commitialem:
Nec paralysis abest, pariterq; epidemica pestis,
Ecstasis, & maniæ furor, atq; insana phrenitis,
Ileos, abscessusq; graues, apoplexia morbus
Sonticus: hinc herpes, & condyloma sequuntur,
Exanthema, simulq; oscedo, cachexia, phlegmon,
Pulmonis splenisq; labor, cephalalgia: febres,
Hectica cum putrida, tritæa, & ephemera, causon,
Quartana atq; aliæ, quarum discrimina nouit,
Qui solus mundi cunctas speculatur abyssos.
At nos chiliadas rerum numerare parati,
Vocibus in medio priuamur: nec tamen ista
Nomina cum proprijs pigeat perdiscere rebus.
Cætera quæ restant, nec sunt numerata sub istis
Versibus, explebunt doctorum scripta uirorum.
Nos quoq; difficili functi mea musa labore,
Cum perculsa graui premerentur pectora fluctu,
Arma inter media, & rabiosam dæmonis iram:
Carmina nunc alios potius cantare sinamus.

FINIS.

CIRCVLI SPHAERAE
CVM V. ZONIS.

ORDO PLANETARVM

CVM ASPECTIBVS.

REGIONES ET NOMINA VENTORVM.

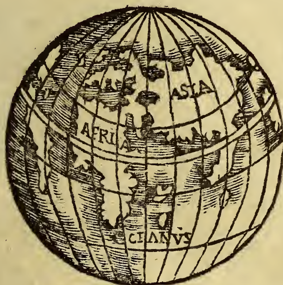
SEPTENTRIO.

Θρασκίας	Ἀπαρκτίας	Βορέας
Circius	Septētrionarius	Aquilo
	Nord.	

Ἀργέστης
Caurus

Ζέφυρος
Fauonius
Vueſt.

Λίψ
Africus

Καικίας
Helleſpōtius

Ἀπηλιώτης
Subſolanus
Oſt.

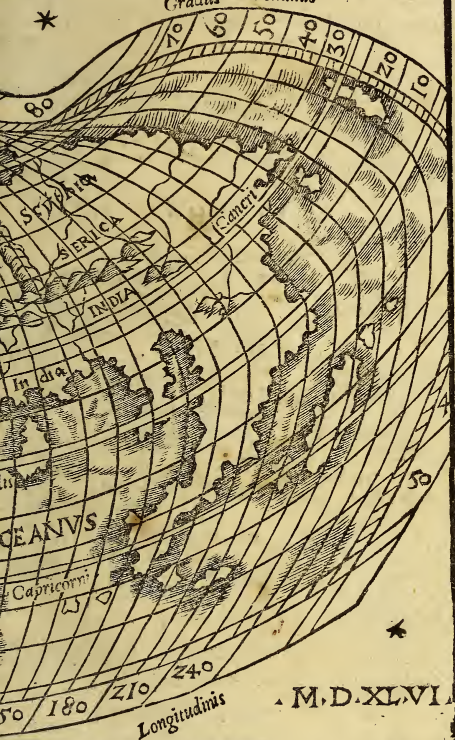
Εὖρος
Vulturnus

ORIENS.

Λιβόνοτος	Νότος	Εὐρόνοτος
	Auſter	
	Sud.	

MERIDIES.

VNIVERSALIS
Climatum
1
2
3
4
5
6
7
8
SEPT
Parias
Tropicus
OCCIDENS
EVROPA
Mauritania
AFRICA
Getulia
Aethiopia
America
Siria
Tropicus
5
6
300
330
360
30
60
90
TIGVRI
Gradus

SMOGRAPHIA
Gradus Latitudinis
70
60
50
40
30
20
10
80
Scythia
SERICA
Cancri
INDIA
India
OCEANVS
Capricorni
240
210
180
Longitudinis
M.D.XLVI.

Casliterides
OCEANVS
Trileucium
Nerium pro
GALLICIA
Compostella
Minius fl.
Bur gos
PORTVGALLIA
Dorias fl.
Salmantica
LVSITANIA
Vlysippo
Toletum
Tagus fl.
Emerita
HIS
Pax iulia
Sacrum prom.
Anas fl.
Corduba
Hispalis
Ilipula
Bætis fl.
BAETICA
Gades
Carteia
Malaca
Fretum
Herculeum
Abyla prom.

TABRICVS
Burdegala
GALLIAE PARS
Tolosa
Pompeiopolis
Pyrenes montes
TARRACONENSIS
Gerunda
Cæsaraugusta
Barchinon
Tarraco
Dortosa
Saguntum
Maior
Minor
BALEARICVM
Valentia
Scombraria pro.
Ebusus
Ophiusa
IBERICVM

ANGLIAE PARS
Londinum
Rotomagus
Sequana fl.
NORMANDIA
Gobeum prom.
BRITANNIA
CELTICA
Lutecia
Andes
Ligeris
Turonia
BVRBONIA
Auaricum
AVERNIA
Burdegala
Garumna fl.
AQVITANIA
Tolosa
GASCONIA
NARBONE
Pyrenei mõt
Narbona
HISPANIAE PARS

HOLANDIA
Antuerpi
Gandauum
BRABANTIA
DIA
FLANDRIA
Louanium
Rhenus fl.
Amasus flu.
FRISIA
VESTFALIA
Visurgis fl.
Colonia
HESSIA
Treueris
Francfurtum
FRANCONIA
ELGICA LOTARINGIA
Maguntia
CAMPANIA Tullium
Herbipolis
Argentina GERMANIAE PARS
Basilea
RGVNDIA
Vlma
Visontium
Tigurum
LLIA
Genena
Constantia
HELVETIA
RHETIA
SABAVDIA
Lugdunum
Verona
Auinion
DELPHINATVS
Mediolanum
Padus fl.
LVMBARDIA
PROVINCIA
Genua
Posnania
Massilia
MARE
LIGVSTICVM

b

OCEANVS
GERMANICVS
HOLANDIA
Traiectũ
Embde
Bremis
FRISIA
VESTFALIA
Antuerpia
BRABANTIA
Amasus fl.
Casſilia
Visurgis
Gelria
Colonia
HESSIA
TVRINGIA
Aquiſgranum
Francfurtum
Mosa fl.
Mosella fl.
Treueris
Spira
Herbipolis
LOTARINGIA
FRANCONIA
Tullium
Argentina
Tubinga
Vlma
Baſilea
Rhenus fl.
Augusta
Lycus fl.
SVEVIA
Berna
HELVETIA
SABAVDIA
Tridentum
LVMBARDIA
Cremona
Mediolanum

NIA
SELANDIA
Dantiſcum
PRVSSIA
Sueuus fl.
SAXONIA
Stetinum
POMERIA
Poſnania
Iſtula fl.
Berlinum
Brandeburgũ
MARCHIA
Francfurtum
Viteberga
POLONIAE PARS
SILESIA
Cracouia
MISNIA
Breſla
Odera fl.
Olomuncia
Praga
BOEMIA
MORAVIA
Poſonium
Pataula
Linza
Vienna
Danubius fl.
AVSTRIA
ARIA
Salifburga
Strigonium
Gretia
ESIS
CARINTHIA
Villacum
STIRIA
Drauus fl.
HISTRIA
Beta
Tergeſte
Sauus fl.
CROATIA
Venetiæ
Scardona

Alõs reg.
SAMOGI
SARM
Dantiscum
PRVSSIA
Marieburgum
Toronia
MASSOVIA
Gnesna
MAIOR PO
LONIA
Plocia
Varsouia
Lublinum
Petricouia
Sandomiria
Istula fl.
Premislia
Cracouia
RVSSIA
MINOR POLONIA
Leopolis
Caminec
Cassouia
VNGARIAE PARS
MOL
DAV

Riga
LIVONIA
Marieburgum
TARTARIA
AGATHYRSI
Tanais fl.
PLESCOVIA
HVANIA
MOSCOVIA
Smolentzko
SCYTHIA
Kiouia
BASTERNAE
MAEOTIS
Borysthenes fl.
LIA
CREMANIA
TAVRICA CHER
SONESVS
Caffa
Nester fl.
PONTVS EVXINVS
GETAE

Leopolis
Bartfa
Cassouia
Carpatus m.
Ri. dom.
Cremnicia
Posonium
Agria
Vacia
TRANS
Strigonium
Debricia
VNGARIA
Buda
Varadi
Colocia
Ticia fl.
Alba regalis
Segedinum
Quinque ecclesiæ
DAC
Peta
Drauus fl.
Bellogradum
RASC
Sauus fl
BOSNA
Orbelus m.
Scardona
Scardus mons
BISAL
DALMATIA
MARE
Ragusium
MY
ADRIATICVM
MACE
Dyrrachium
Haliacmon fl.
NIA
PAEON

Camnecia
PODOLIA
Boristhenes fl.
Nester fl.
Pruth fl.
Soffauia
MOLDAVIA
Fellinum
Corona
Kilia
Brayle
Tergouistia
PONTVS
Aluras fl.
VALACHIA
BVLGARIA
Rusi
Varna
Nicopolis
ophia
Adrianopolis
Athira fl.
THRA CIA
PROPONTIS
Hæmus mons
Nessus fl.
Hebrus fl.
Selimbria
Aenos
Abdera
Callip olis
Aby dus
Imbrus
Philippi
Strymon fl.
Samothrace
polis
Lemnus
pollonia
Athos
MARE AEGAEVM

Dyrrachium
Haliacmon fl.
EMA
MAC
ADRIAS
Apollonia
ALBANIA
Aulon
Elyma
Acroceraunia
Hypata
Pindus
DO
EPIRVS
Buthrotum
Acheron fl.
ACARNANIA
Ambracia
AETH
Calydon
Corcyr
Cephælenia
Echinades
Ithaca
Patræ
Zacynthus
Elis
Pisæ
Alpheus fl.
Strophades
Pylus
Methone
Corone
MARE IONIVM
Acritas prom.
Theganusa

Theſſalonica
Axius fl.
Thermaicus ſinus
Pedarcthos
MAGNESIA
Sciathos
Scopelos
Iolcos
MARE AEGAEVM
Lariſſa
ESSALIA
Pelaſgicus ſinus
Scyros
HAIA
Opus
Thebæ
Ceneum pr.
Iſmenus fl.
EVBOEA
BOEOTIA
PHOCIS
Aulis
Chalcis
Megara
Iliſſus
Athenæ
Eleuſis
Caphareus
Maraton
Sunium pro.
Aegina
Corinthus
Aſopus
Salamis
Andros
Epidaurus
Argos
ADIA
Mycenæ
Inachus fl.
Lerna
LACONICA
parta
OPON
Malea pro.
Githium
MARE CRETICVM
Cythera
CRETAE PARS

Alpes
HISTRIA
Tergeste
Pola
Aquileia
Brixia
VENETI
Tridentū
Venetiæ
Verona
Patauiū
MAR
Bergo
mum
Mediola
num
mona
Mantua
INSVBRES
Rauenna
Arimi
Ferraria
VMBRI
Ticinum
Bononia
Padus
Parma
Mutina
Placentia
Apenninus m.
Dertona
Florentia
Perusia
LIGVRES
TVSCI
Genua
Pisa
Sena
LATINI
Tibris fl.
LIGVSTICVM
Aleria
CORSICA
SARDOVM
SARDINIA

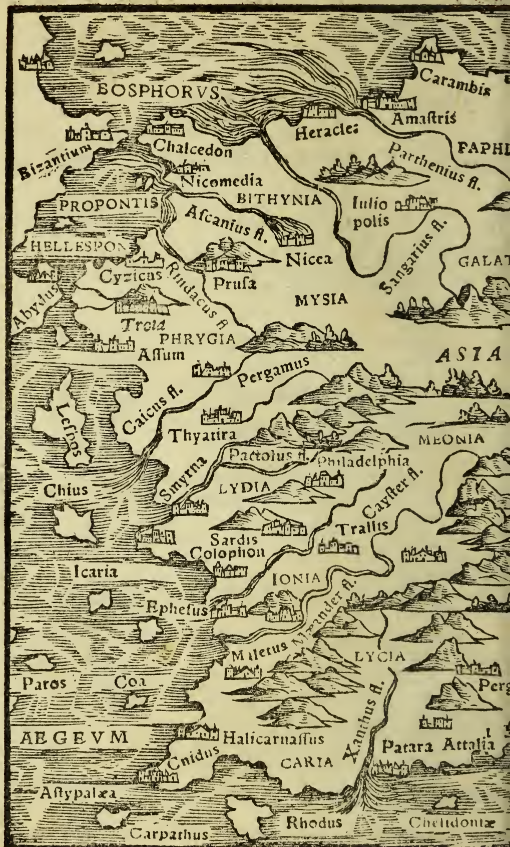

lona
ILLYRIA
Ragusium
ALBANIA
Dyrrachium
RIATICVM
Valona
Garganus mons
Hidrun tum
CENI
Sulmo
Sipuntum
Brūdusiū
CALABRI
APVLI
Aquila
PELIGNI
Venusia
Tarentum
Iapygiū
NI
inum
SAMNI
TES
IRPINI
Metapon
tum
Capua
Neapolis
Salernum
Pæstum
Croton
Lacinium
CAM
PA
NI
Petilia
LVCANI
BRVTII
Strongyle
Rhegium
Leucopetra
Lipara
Vulcania
Messana
RRHENVM
SICVLVM
SICILIA
Vstica
Siracusæ
Panormus

CYPRVS
Seleucia
Laodicæa
CASIO
Tripolis
Berytus
PHOENI
Sidon
NEPHTALIM
MARE SYRIACVM
Tyrus
ASER
Cæſarea Philippi
Ptolemais
ZABVLON
Carmelus
Cæſaria Straton
GALILAEA
ISACHAR
Capernaum
MANASSE
Genaſar
EPHRAIM
Ioppe
Samaria
Tiberias
Lydda
BENIAMIN
Hieruſalem
Iericho
RVB
Accaron
DAN
IVDAEA
Iordanis
Azotus
Eſb
Aſcalon
Aſphaltites
Gaza
IVDA
Hebron
IDVMAEA
MOABI
Siceleg
Berſeba
Sina
SIMEON
Sirbonis p.
Petra
ARABIA PETRE

Hierapolis
ochia
Europus
Nisibis
SYRIA
Carræ
Apamea
Euphrates fl.
MESOPOTAMIA
nus mons
Palmyra
Resapha
Ninus
Damascus
Ctesiphon
COELESYRIA
NASSE
ACHONITIS
Chriforoas fl.
Babylon
Aurana
ra
opolis
AMMONITAE
Orchoa
CHALDAEA
ARABIA DESERTA
SIN. PER
SICVS

BOSPHORVS
Carambis
Amastris
Heraclea
Chalcedon
Bizantium
Parthenius fl.
Nicomedia
BITHYNIA
Iulio polis
PROPONTIS
Ascanius fl.
Sangarius fl.
HELLESPON
Nicea
GALAT
Cyzicus
Rindacus fl.
Prusa
MYSIA
Abydus
Troia
PHRYGIA
Assum
ASIA
Pergamus
Caicus fl.
Lesbos
Thyatira
MEONIA
Pactolus fl.
Philadelphia
Smyrna
Cayster fl.
Chius
LYDIA
Trallis
Sardis
Colophon
Icaria
IONIA
Ephesus
Meander fl.
Miletus
LYCIA
Paros
Coa
Xanthus fl.
AEGEVM
Halicarnassus
Patara
Attalia
Cnidus
CARIA
Astypalæa
Rhodus
Chelidoniæ
Carpathus

PONTVS EVXINVS
Trapezus
Amissus
Themiscyra
Cerasus
Thermodon
LEVCOSYRI
Amasia
Sebastopolis
CAPPADOCIA
Iris fl.
Euphrates fl.
MINOR
Melitena
ARMENIA MINOR
Iconium
Derba
Cydnus fl.
Taurus mons
CILICIA
Tharsus
Samosata
Coryceus
Soloe
Issus
Amanus m.
SINVS ISSICVS
Seleucia
CYPRVS

HIPPOPHAGI
Hyperborei m
TARTARIA
IAXAMATAE
SARMA TIA
SINDONES
GALACTOPH
Caucasus m.
CORAXI
CIMERII
Dioscurias
ALBANIA
COLCHIS
PONTVS
IBERIA
Cyrus fl.
MARE CASPIVM
Trapezus
Artaxaca
ARME NIA
MEDIA
MARGI
Tignacerta
HIRCANIA
ASIA MIN.
Samosata
Edessa
Ecbatana
Nisibis
ASSIRIA
MESOPO TAMIA
Arsatia
Hecatom pylos
SYRIA
PARTHIA
Ninus
Babilon
CHALDAEA
Persepolis
IVDAEA
Susa
PERSIA
CARMANIA
SINVS PERSICVS
CHELONO PHAGI
Mecha
ARABIA FELIX
Saba
OCEANVS INDICV

ANTROPOPHAGI
CYTHIA
Imaus
mons
Iaxartes fl.
ASIA
ACTRIANA
SACHA REGIO
SOGDIANA
PAROPA NISVS
Buce phala
GYMNOSO PHISTAE
Emodii
montes
Ganges fluuius
ARACHOSIA
CASPIRIA
Palimbotra
ANA
Indus fluuius
DROSIA
INDIA
BRACMANES
TAPROBANA

Calpe
Fretum
Herculeum
MARE
Cercinna
Tingi
Cartenna
Malua
Icosium
MAVRI TANIA
NVMIDIA
Amsaga fl.
Coiops
Cirta
Vtica
Bragada
Carthago
AFRICA
Atlas maior
GETVLIA
NIGRITAE
Niger fl.
LYBIA INTERIOR
HESPERI AETIOPES
Circulus Aequinoctialis
ICHTHYOPHAGI
AGIZIMBA
OCEANVS

MEDITERRANEVM
YBICVM
Parætonium
PHARIVM
IVDAEA
Syrtis
Pelusium
Cyrene
Alexandria
Mareotis
Sirbonis pal.
Tanis
Philent
MARMARICA
Memphis
Babylō
Cinyps fl.
Cynopolis
Ammon Oaſſis
Heliopolis
ARABIA
AEGYPTVS
MARE RVBRVM
Saba
Hermopolis
Tentyra
Diospolis
Syene
GARAMANTES
Elephantina
TROGLODYTAE
MEROE
AFRICA
AETHIOPIA
Nilus fl.
ELEPHANTOPHAGI
BLEMIAE
ANTROPOPHAGI
Montes Lunæ

BRVTII
Strongyle
Rhegium
Lipara
Meſſana
Vulcania
Aethna
Taurominiū
Leontium
Catana
Vſtica
Megara
SICILIA
Panormus
Hybla
Siracuſæ
Pachynum
Drepanum
Agrigentum
Lilybæum promont.
Melite
MARE MEDITERRANEVM

